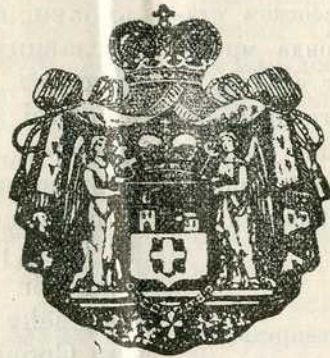

СРПСКИ СИОН

Год. XV

Број 21

ЗВАНИЧАН ЛИСТ ПРАВОСЛАВНОГ СРПСКОГ АРХИЈЕРЕЈСКОГ СИНОДА МИТРОПОЛИЈЕ
КАРЛОВАЧКЕ ЗА ДУХОВНЕ, ЦРКВЕНЕ И ЈЕРАРХИЈСКЕ СТВАРИ.

У Ср. Карловцима у понедеоник 31. октобра 1905.

ЗВАНИЧНО.

Произведени.

По замолби Његове Светости Преузвишенога Господина *Георгија Бранковића*, Архиепископа карловачкога, Митрополита и Патријарха Српског, благоизволело је Његово Високопреосвештенство Господин Епископ Бачки *Митрофан Шевич* патријарашког архијакона Др. Викентија Вујића у светођурђевском храму у Новоме Саду дана 11. (24.), а 15. (28.) Октобра 1905. патријарашког протојакона Гедеона Критовца лично и правилно рукоположити за презвитер-синђеле.

А у карловачкој саборној цркви 26. Октобра (8. Новембра) благоизволело је рукоположити је рођакона из ман. Бешенова Саву Марића за свештеника-јеромонаха, а монаха ман. Јаска Леонтија Степановића за јерођакона.

По замолби Његове Светости Преузвишенога Господина *Георгија Бранковића*, Архиепископа карловачкога, Митрополита и Патријарха Српског, благоизволело је Његово Високопреосвештенство Господин Епископ Будимски *Лукијан Богдановић* 26. Октобра (8. Новембра) у дворској капели рукоположити јерођакона Генадија Бугар-

ског, економа семеништа манастирских питомаца за јеромонаха; суплента карловачке богословије Владу Максимовића за ђакона, а 27. Окт. (9. Нов.) за презвитера.

К. 1166/908. ex 1905.

Наредба

кр. земаљске владе у погледу издавања мртвачких разгледница у случајевима подпадајућих судбено лечничком поступку.

Кр. земаљска влада у Загребу, одео за унутарње послове, дописом својим од 9. септембра 1905. број 63299. ex 1905. доставља ради знања и даљег поступка наредбу у предмету издавања мртвачких разгледница у случајевима подпадајућих судбено лечничком поступку која гласи:

„Поводом једне притужбе, да водитељи матице у случајевима смрти, подпадајућих судбеном поступку, не добивају наредбом од 21. травња 1893. број 19.627. односно од 14. сибјачња 1905. број 99.952. — 1904. прописане мртвачке разгледнице, чега ради нису у стању испунити матице и статистичке исказнице, издала је кр. земаљска влада, одјел за правосуђе наредбу, гласом којег има водитељ судбеног повјеренства након обављене разудбе издати на мјестног мртвозорника управљену кратку писмену обавјест,

да не има запријекe, да се мртава сахрани и да се изда прописана разгледница.

Ту обавјест има водитељ судбеног очевида одмах на лицу мјеста предати мртвозорнику или у случају његове одсутности на лицу мјеста присутном опћинском органу или сеоском старјешини, а на темељу исте имаде онда мртвозорник према тачки 5. проведбеног напутка к наредбе број 19627. — 1903. издати прописну разгледницу у 2 примјерка, те једну предати домаром на уручење дотичном душебрижнику, други пак у прописаном року опћинском поглаварству —“

решено је:

горњу наредбу путем окружних протопрезвитерских звања свима православним срп. парох. звањима ради знања и равнања саопћити с тим, да имају сва парохијска звања исту наредбу у свој циркуларни протокол увести, уједно ову наредбу и у циркуларни протокол архид. управе завести.

Из седнице архијерејске конзисторије, држане

у Карловцима 21. септембра (4. окт.) 1905.

Георгије
Патријарх.

НЕЗВАНИЧНО.

И з б о р

Њ. Светости Патријарха Георгија
за почасног грађанина
слов. и кр. града Сомбора.

Грађанство сл. и кр. града Сомбора дало је сјајну сведошћу своје моралне зрелости и доказ својег просвећеног начина мишљења и деловања, тиме, што је градско представништво града Сомбора, у ванредној седници својој држаној 5. (18.) октобра т. г. на предлог најугледнијих чланова тог представништва без разлике вере и народности, једногласно и с највећим одушевљењем изабрало Његову Светост Патријарха, преузвишеног Господина Георгија за почасног грађанина сомборског.

Срби градски преставници заједно с осталим српским грађанством православне вере, понаособ су тиме свечано посведо-

чили и доказали, како треба ценити и поштовати одличне синове цркве и народа свога.

Поступком овим пружили су они не само најјаснији и најдостојнији пример љубави према узвишеној црквеној нам поглавици и великом добротвору народа српскога, него су тиме уједно удовољили и једној светој дужности, коју су и као сомборци, према својем бившем кроз четврт века омиљеном духовном старешини дуговали.

Овај је уважења достојног закључак градског преставништва сомборског, изазвао међу сомборским свесним и родољубивим Србима искрену радост. А како и да не? Та успомена на „проту Бранковића“ још је и данас светла и потпуно свежа у свима слојевима честитог српског живља овдашњег, а име светог патријарха Георгија спомиње се међу нама свагда са синовљим поштовањем и искреном детињском оданошћу. Сви смо ми потпуно свесни не само тога, да је он данас највиша поглавица целог оностраног српства, него уједно осећамо и радост, да је та поглавица, кроз дуги низ година био прави отац овдашњег Српства и искрени потпомагач свију оних питања, с којима је скопчан био напредак и опстанак његов. Те у колико сазнајемо, да је он данас то целоме Српству, у толико нам је и понос већи а радост искренија, но уједно с тиме и жеља јача, да се она тесна веза духовнога сроства између нас и врховишта нам поглавице, која нас је кроз дуги низ година као оца са члановима велике породице спајала, не прекине. То је ето и дало овдашњему Српству повода, да у овој години, када Њ. Светост навршује 50. годину свог свештениковања покрену акцију гледе тога, да се Његова Светост изабере за почасног грађанина сомборског, чиме ће се она тесна веза љубави и поштовања према својем бившем духовном пастиру, а данас и врховном поглавару, још тешњом и трајнијом учинити.

Мисао ову похвалну, коју је са осталим Србима, градским преставницима покренуо уважени грађанин и адвокат ов-

данањи др. Среван Кронџ, са племенитом готовошћу су прихватили и остали иноверни грађани овдашњи, те је тако овај племенити покрет данас остварен и успехом крунисан на радост нашу, а држимо и на радост осталог Српства, које само с благородним одобравањем мора узети на знање овај, и ако скромни но лепи чин признања и благодарности сомборског грађанства према бившем својем одличном суграђанину и доказ синовње оданости и привржености српског становништва сомборског према узвишеној поглавици свете цркве своје!

Дај Боже да се у критичким данима дегенерисања српскога народа — угледају на њих и остали Срби те да се синовњом љубављу и оданомшћу прожети, окупе око престола својега патријарха, који ће у тој љубави и оданости моћи наћи најлепше признање за оно очинско и брижно чување и браћење интереса свете православне цркве и српскога народа, о којем нам је данашњи свети патријарх наш преузвишени Господин Георгије у небројено случајева и збором и твором дао доказа и потврде.

Овде доносимо у верно српском преводу писмени предлог преставника сл. и кр. града Сомбора у овој ствари, као и одлуку односног преставништва у овом предмету, за коју је експозицију и предлог израдио сомборски велики бележник г. Ђорђе Ђуришић

Писмени предлог у српском преводу гласи:

„Благородни господине градски начеониче!

По милости Промисла, 6. (19.) Децембра ове 1905. год., један свима нама добро познати и велезаслужни муж, доживљује значајну тачку свога живота. Тај муж је Његова Преузвишеност Господин Георгије Бранковић православни српски митрополит и патријарх. Потписани уверени смо, да ће сви они, који се и ако не по позиву, а оно из љубави и оданости, труде око добра домовине, када чују поменуто име, ако и по вероисповести не спадају међу верне Његове Светости Па-

тријарха, запитати се: Па где је признање овом славном мужу?

Патријарх ће текуће године 6. (19.) Децембра прославити педесетогодишњи јубилеј свештеничке службе своје. Ванредна милост Свемогућега изабрала Га је, да на најидеалнијем друштвеном позиву проведе пола века у плодној раду и заслугама. Да није само испуњавање дужности, простор времена онај разлог, којим овом приликом предлог наш потпомажемо, позивамо се на грађанство ове вароши, којему је благодатни свештенички рад Његове Светости митрополита-патријарха, Његово делање у смислу науке Великога Учитеља, као и грађанина ове вароши кроз четврт века добро познато. Као грађанин и свештеник овога града, нарочито пак као кроз 20 година бивши протопрезвитер овоместне православне српске црквене општине и округа јој. — Он је ширио љубав и братски споразум међу овдашњим целокупним грађанством без разлике народности и вере; у свакој прилици је стајао у служби напретка, а дело вере и народнога васпитања је промицао, једном речју свој прави свештенички позив је служио и неговао.

Овакав заслугама богат рад, није могао остати ни без признања највиших кругова. Из столице сомборског протопрезвитерата, испраћена љубављу и благословом својих верних, епископски Га је Синод и милост премилостивога нам краља уздигла на столицу православног српског епископа темишварског, а после некило година на тој позицији показаног плодног рада, узведен је на највише достојанство домџинске православне српске цркве, на достојанство патријарха, те је и од тога доба био више пута одликован.

И на патријарашком престолу је остао Он доследан својим пређашњим начелима, вршећи своје дужности као апостол вере, човекољубља, васпитања и домољубља; па како је сада већ и са више материјалних средстава располагао, за доказ многобројних и знатних Му установа и пожртвовности спомињемо само овоместну православну српску учитељску

школу, којом је у нашем граду не само народном васпитању достојан, него и спољашношћу и целисходношћу одличан дом подигао, за спомен сећања и пијетета пуне љубави, коју је међу овдашњим грађанством заслужио, и коју опет и Он према овоме граду и својим негдашњим земљацима у срцу своје гаји.

Учтиво молимо благородије Ваше, изволите једну ванредну скупштинску седницу градског представништва сазвати, и пред исту следећи наш предлог подастрети:

„Нека изрече скупштина сл. и кр. града Сомбора, да Његову Светост Георгија Бранковића православног српског Митрополита и Патријарха бира за својег почасног грађанина, и диплому о почасном грађанству, да му по могућству на дан педесетогодишњице свештеничке службе Његове Светости преко испосланих чланова градског представништва Његовој Светости уручи и том приликом да Његову Светост у име нашег града поздрави.

У Сомбору 10. октобра 1905. године.

Др. Стеван Кронић с. р., Љубомир Купусаревић с. р., Фејер Ђула с. р., Сонди Маћаш с. р., Др. Марковић Лајош с. р., Радањ Петер с. р., Мерѐ Игнац с. р., Жарко Поповић с. р., Др. Давид Коњовић с. р., Мајер Нандор с. р., Др. Балог Ернѐ с. р., Трифун Грујић с. р., Јаков Бикар с. р., Сава Илкић с. р., Миливоје Каракашевић с. р., Никола Ђ. Вукићевић с. р., Др. Гринер Шаму с. р., Јован Вујић-Браца с. р., Др. Лазар Костић с. р., Фалционе Густав с. р., Др. Ненад Бикар с. р., Др. Фалционе Нандор с. р., Коста Георгијевић с. р., Др. Војин Бикар с. р., Будап Герѐ с. р., Јован Благојевић с. р., Др. Цајал Лајош с. р., Др. Коста Бугарски с. р., Др. Јован Лалошевић с. р., Стеван Коњовић-Николин с. р., А. М. Антић с. р., Јевта Стојшић с. р., Коцкар Жигмонд с. р., Младен Коњовић с. р.“

Одлука, којом је градско представништво сомборско горњи предлог усвојило, у српском преводу гласи овако:

„Извод из записника ванредне седнице муниципалног већа сл. и кр. града Сомбора, држане у Сомбору 18. октобра 1905. године 270. број ех 1905. Предузет је самосталац предлог Др. Стевана Кронића и другова чланова градског муниципалног већа, у погледу избора Георгија Бранковића српског патријарха за почасног грађанина.

Решено:

Обзиром на особите пажње достојне околности, садржане у горњем предлогу, муниципално веће сл. и кр. града Сомбора из признања, што је Његова Преузвишеност господин Георгије Бранковић православни српски патријарх, као овоместне православне српске црквене општине и округа јој кроз 25 година бивши протопрезвитер и нашега града кроз дуго време бивши грађанин и муниципалнога већа члан, према општим варошким стварима ванредно интересовање показивао, а у погледу културног развитка нашега града опширну делатност развијао, и унаточ томе, што се је већ од дужег времена из Сомбора удалио, Његова благонаклоност према овоме граду и становништву му и у садањем отменом Музваничном положају је много пута доказала, — а опште је позната чињеница, да је Његова архипастирска делатност као поглавице отачанствене православне српске Цркве поред мудрог рукотворења црквених и школских ствари грађана Срба православне вере, вазда и особито на то управљена била, да се међу угарским грађанима српске народности, као и међу осталим грађанима ове државе, нарочито пак између владајуће мађарске народности узајамно поверење, братска љубав и мирно саживљење на што јаче основе поставе, и тако да се потпомогне како духовна тако и материјална добит од свију нас љубљене домовине, — муниципално веће уључивши ову ретку прилику, када једна овако отмена и сјајна положаја мужа, још тепњим везама за себе може привезати, те желећи и спољашњим начином достојна израза дати осећајима целокуп-

ног становништва нашега града, и оном одличном и дубоком поштовању, оданости и привржености — коју гаји према овом одличном мужу отаџбине нам, приликом радосне полстолетне годишњице Његове свештеничке службе, Његову Преузвишеност Високопречасног Господина Георгија Бранковића православног српског патријарха, у вечити знак благодарности поштовања и љубави које према Њему гаји, — једногласно и с општим одушевљењем бира за почасног грађанина сл. и кр града Сомбора, те саобразну израду повеље о почасном грађанству, као и донашање свих осталих по овом предмету нужних расположења, поверава градском магистрату.

Уједно се предаја повеље о почасном грађанству, у колико би поменути годишњицу Његова Светост свечано прославила, поверава Мири Хауке градском начеонику, Др. Арпаду Алфелди подначеонику, Ђорђу Ђуришићу вел. бележнику, Др. Жиги Турски вел. фишкалу, Милораду Веселиновићу сенатору, Милану Гргуру гл. мернику, Др. Стевану Поповићу гл. физику, — Милану А. Антићу, Жигмонду Барању, Јакову Бикару. Др. Ненаду Бикару, Др. Војину Бикару, Нандору Битерману, Јовану Благојевићу, Др. Кости Бугарском, Др. Јосифу Цајзлу, Др. Павлу Дракулаћу. Густаву Фалционе, Др. Нандору Фалционе, Др. Арпаду Фалционе, Јулију Фејеру, Кости Георгијевићу, Др. Елеку Гожду, Никазу Грефу, Трифуну Грујићу, Др. Шаму Гринеру, Сави Илкићу, Миливоју Каралашевићу, Жигмонду Коцкару, Др. Давиду Коњовићу, Др. Лазару Костићу, Ласли Козми, Др. Стевану Кронићу, Љубомиру Купчаревићу, Др. Јовану Лалошевићу, Ференцу Липерту, Др. Лајошу Марковићу, Игњату Мерџ, Жарку Поповићу, Ернесту Прибилу, Петру Радању, Матији Сонди, Жигмонду Стрилићу, Јов. Вујићу-Браци и Николи Ђ. Вукићевићу, члановима муниципалног већа, који ће чинити изасланство које ће се испослати на сопствени трошак. У осталом градски начеоник се овлашћује, да евентуална друга нужна расположења у овој ствари учинити може.

За предвођење овог почасног изасланства, по предлогу градског начеоника умољава се Његова Пресветлост господин велики жупан.

Уједно је на предлог градског начеоника, као закључак изречено, да и дотле, док се диплома о почасном грађанству не зготови и док се модалитети предаје не утврде, о овом једногласно и једнодушно донесеном одликујућем закључку Његову Преузвишеност Господина Георгија Бранковића патријарха одмах из скупштинске седнице брзојавно извести.

О чему се градски магистрат знања и даљег расположења ради, даље Његова Пресветлост господин велики жупан Павле Латинић племенити од Боршода и Каћмара, и чланови испослатог изасланства ради знања путем извода из записника извештавају.

Д. к. г. за верност извода:

Ђуришић с. р.
велики бележник“.

Сомбор 9. (22.) октобра.

Ст. С. Илкић.

Освећење обновљене цркве румске.

Дана 22. Септембра (5. Октобра) о. г. освећена је обновљена румска парохијална црква Свих Светих — Сомшествију Св. Духа. Пре него што речем коју о обновљењу и освећењу њеном, држим за нужно, да макар и у најкраћим потезима речем о постанку њеном.

Број српских православних душа није у Руми никада већи био од 2300, па ипак стари саградише три цркве на тако мали број душа. Прва је саграђена у Старој Руми, а када, о томе у парохијалној архиви не нађох трага. Високочасни г. прота Димитрије Руварац у књизи „Митрополија карловачка у пол. XVIII. века“ спомиње, да је ова црква постојала већ 1732. год., да је била дрвена и трошна. Када је ова дрвењара порушена и место ње данашња зидана Св. Николајевска црква подигнута, такође нема података у парох. архиви.

Када се Срби са Јеленаца и Борковца, где су у земуницама становали, груписаше

око друма, који спаја Руму са Иригом и Митровицом, подиглоше поред гробља, које је данас школска башта, и другу цркву — Вазнесења Господњег и настањиваху се све ближе према католичкој цркви, и школи. Услед „фрајбрифа“ грофа Пејачевића, почеше се у Руми у великој мери насељавати Немци на простору од католичке цркве десно и лево поред друма што води у Митровицу. Трговина и обрт стаде се концентрисати, где је и данас средиште Руме, наине око властелинског двора, римокатоличке цркве и школе. Из списка, којима су Срби молили, да у средишту Руме подигну трећу цркву, види се, да је онда сав обрт и трговина била у рукама српским и да је број обртника невероватно велик био. Немци су се искључиво земљорадњом бавили. У никакве јавне послове нису се мешали, него само гледали како ће до што више земље доћи и што боље је обрађивати. До цели своје и дођоше највише помоћу српског сватовскога разметања и другик обичаја, који кућу упропашћују.

Постојеће две цркве српске остадоше на периферији Руме и око њих српски ратарски елемент, а обртници и трговци подиглоше у средишту Руме и трећу цркву. Не послушаше митрополита Стратимировића, да праве зидану цркву, него брже боље подиглоше дрвену црквицу и посветише ју Свима Светима. После 1792. године почеше чинити кораке, да место дрвене саграде зидану цркву, али је сада тешко ишло, јер им се сметало и од властелинства, и од државне власти и од римокатоличке цркве из разлога: да им није нужна трећа црква, други пут опет што несме бити већа од католичке, напоследку и што ће бити у близини католичкој цркви, па ће узнемиравати католике. Мољакање на све стране и шаљање неколико преставки царском престолу трајало је све до 1836. године, када је коначно дозвољена градња ове цркве, којој 24. Маја исте године положише темељ.

Као што ми у многим чему без рачуна радимо и данас, тако и Румљани почеше зидати велику цркву по нацрту архитекта Фрелиха, и таман што дођоше до про-

зора, морадоше престати, јер исцрпеше сва средства, да тек 1844. доврше цркву. За нужду поставише иконостас из старе црквице, док им 1851. не изради Ђура Девић из Паланке иконостас, ремек резбарског дела. Имам при руци све податке о овој цркви од 1792. год. до данас, само не, када је освећена и коју је осветио. Године 1851. набавише поред два мала звона из старе црквице још два већа нова и подиглоше их уз велику свечаност, која се састојала у великој гозби, као што је то на жалост свуда код српскога народа есенција при свакој црквеној функцији од знамења до последњег парастоса.

Како је ова трећа црква велика, пространа, видна, особито акустична, у сред места и на згодном положају, да је било увиђавности, па да се у њој само служило, а могла би обе парохије у се примити; могла је одавно лепо украшена и бар колико толико посећивана бити, када би уједињени били. Овако разметнути на три стране ни не види се, да нас има, а због троструког трошка за црквењаке, утвари и т. д. све три су по спољашњем и унутарњем стању биле само једна срамота за Руму, а ова трећа и поготово. Прозори у њој отрунуше, да је пропаст била зими и на ветру у њој бити. Красни иконостас, на коме беху свега две иконе, свака од другог сликара, јако је црв оштетио. Због рђаве конструкције крова, и сводови попуцаше. Грађа на звонику, који је шиндром само надкривен био отруну — укратко речено, све беше трошно и жалосно.

По примеру свију својих претходника, који су својом бригом око ове цркве оставили у парохијалној архиви леп спомен, почео је и парох Стајић садањи прота митровачки, настојати, како би се овај храм божји достојно оправдио. У први мах скупи толико прилога, да се место изгладаних обичних цигаља, којима је црква била патосана, патосе са леним глечаним каменим плочама. Састави и распорез такав, који неби ни најсиромашнијем ни најмање на терет пао, а који би да је прихваћен био још пре одласка Стајићева из Руме, био толики да се црква лепо могла оправити. И покојни Душан Писаревић лаги

www.секупљења прилога са пок. Тошом Богдановићем, али слабе среће беху.

Године 1894. напусти трговину имућни и уважени грађанин румски г. Васа Мак. симовић и посвети сву бригу цркви. Те године скупи са мном око 6000 круна. Заузимањем његовим, обећа и вис. кр. зем. влада припомоћ, чим јој се поднесе напрт и прорачун. Са њеном припомоћи, скупљеним прилозима и зајмом на 40 јутара земље које црква има, била би оправљена. Али промисао Божји окрену ствар друкчије.

Године 1902. Јануара 18. узе Бог јединицу кћер Веру г. Васе Максимовића, којој он за душу оправу цркву о свом трошку. Исте године Јануара 22. замоли ме, да му дођем на савет ради зидања маузолеума на гробљу. Како је место тога оправу цркву, и како је даље текло све што се ове ствари тиче, није вужно овде места заузимати. Доста је, да овде напоменем, да су радње почеле после отслужене св. преждеосвјашчене литургије у среду пете недеље ускршњег поста године 1903., а коначно са најмањим пословима довршене у суботу 17. (30.) Септембра о. г.

Свеукупном оправком, руководио је ученик знаменитог архитекте Шмита грађевни саветник г. Болд, који је показао своје умеће рестаурацијом првостолне цркве загребачке и неколико наших православних. Сликарска рад на иконостасу извела је вешта рука најбољег нашег црквеног сликара г. Уроша Предића. Не осећам се спремно, да оцењујем једног и другог, могу само по ошћем суду стручњака, рећи, да је ово најлепша црква у Троједници.

Освећење је обавио потписани као надлежни парох 22. Септ. (5. Окт.) о. г. јер Његова Светост Преузвишени Господин Патријарх нам Георгије, не могаше обавити трносање због старости и неприлика у црквеној скупштини и због избора председника и трећине скупштинара.

У очи освећања одржано је у обновљеном храму бденије, а сутра у 1/2 10 сати освећење. На узвишеном и лепо украшеном месту пред западним вратима обављено је водоосвећење, а по том освећена скупована одјејанија, која је поконио г. Мак-

симовић, једно за преждеосвјашчену, а за обична једно, у коме је обављено освећење. Српско певачко друштво појало је врло складно на потпуно уживање иноверног и нашег народа, кога је душком била пуна црква.

У своје време изговорио сам ову беседу:

Богољубезни!

У име триједнога Бога, а у славу Состествоја Св. Духа, сврших ево по овлаштењу Његове Светости Преузвишенога Господина патријарха нашег Георгија св. чин освећења обновљеног храма овог.

И досад смо се ми овде састајали на разним свечаностима, али никада још ни на једној са таким осећајима радости и поноса као на данашњој.

А како да и не?! Како да није радостан и поносан сваки члан православне српске црквене општине румске, када види овај свој св. храм сада по лепоти први у целој троједној краљевини, после онако жалоснога стања у коме је 69 година био, да смо од грехоте пред Богом, а од стида пред светом очи у земљу обарати морали.

Са таким, ето, осећајима радости и поноса ступисмо ми данас у загрљај ове св. мајке, а она нас дочека са небесним даром; заодену нам радост и понос побожношћу, без које то све никакве вредности неби ни имало. Тајанственим чином освећења распламти нам чувства побожности, св. песама и молитвама, које је сâм Бог у перо светитљима ставио, уздиже нам душу, срце и мисли у висине небесне, откуда нас блажене сенке милих наших предака радосно благосиљају, када нас таке виде у наручју св. цркве, у којој су се и они у свима хришћанским врлинама учвршћивали, народност своју очували и душу своју спасли.

Дâ, богољубезни моји, она је њих тврдом вером у Бога свемогућег, томлом љубави према Њему и непоколебивом надом на помоћ Његову челичила у свакоме добру једнога за другога, а све за народ свој.

И данас на таласима св. песама и молитава наших круже око нас блажене сенке њихове и шапућу нам: децо! у вери вам је спас; права љубав и синовска преданост св. цркви и својим архијерејима и

пастирима ујединиће вас; кроз њу ћете одолети свакоме злу овога света, долазило оно ма с које стране!

Јест! Јест! Кома она расветљује стазе живота, тај их сретно пролази макар и најстрије биле и постизава сврху живота људскога, — у један глас потврђују ови благи светитељски ликови са св. иконостаса!

Па хоћемо ли, драга браћо, затворити очи и уши пред тим гласом њиховим и милих предака наших? Хоћемо ли пустити, да нам нестане данашњег побожнога одушевљења са последњим одјеком наше песме данас овде? Хоћемо ли пустити, да нам данашњи понос тавни, као што ће под зубом времена тавнити ови сјајни зидови? Хоћемо ли послушати гласа каквога бесавеснога брата, који говори: што ћу у цркви, кад се може Богу молити на свакоме месту?

Не! Не, тако вам душе и среће ваше и вашег подмлатка! А зашто не, не могу вам данас о свему томе говорити, јер је време одмерено, тело сад већ од стајања уморено, а душа је данашњим призорима раздрагана, да јој данас о томе није ни нужна пастирска реч. Биће прилике од данас да вам о свему томе говорим, — да вам говорим о свима истинама вере, свима дужностима према Богу, према ближњему и према самима себи, и да вам живим примерима покажем, да су у прошлости српској најсветлија дела поникла онда, када је народ најтешње својој цркви и њеним служитељима приљубљен био, и обратно, да су га сва зла сналазила, када је од ње и од њих отуђен био.

А да то и узмогне бити, да ја својој пастирској, а ви вашој хришћанској дужности одговорити будете могли; прва и света вам је дужност, да се сваке нелеље и празника одазивате нежном материнском гласу њеном, којим вас к себи зове. Љубав њена према нама је као ено оне голубице над архијерејским столом, што је груди своје распорила и голубчад крвљу својом храни.

Не послушамо ли тога гласа њена, не послушамо ли ту прву заповед њену, честит хришћански свет, гледајући овај сјајни храм празан, без нас, без живе цркве која Бога слави, с правом ће нас моћи по

речима Христовим називати окреченим гробом.

Не будемо ли извршивали ту њену прву, основну заповед, изгубићемо из вида и осталих осам, малаксаћемо и у другим дужностима и према Богу, према ближњему и према себи. Кад би вас, који од срца порога имате, питао, око чега највећу бригу бринете — укратко речено, за кога живите? Сви би ми од реда одговорили: за децу, за узданицу своју! Тако је, тако и треба да је! Али бадава је сав труд и брига овоме, ко мисли, да ће му деца така бити мимо васпитања, кога је св. црква посретством св. песме, молитве и бгослужења у стању души и срцу пружити. Буду ли нам пак деца од ране младости задахнута чистим духом св. православне цркве; постане ли од ране младости потреба душе њихове, да вољно врши дужности које св. црква човеку прописује, *а то ће моћи бити само онда, када им ми примером претходили будемо*; — онда неће наши св. храмови немо стајати као гробни споменици, него ће речито свету говорити, да смо народ за живот. Онда ће у породици цветати све врлине, а кроз њих и у целом народу. Биће слојан и на добро склон, међусобна љубав и љубав према оцима стварима показиваће се у добрим делима, а не само у речима.

Из такве љубави према Богу и ближњему потекло је ево и ово велико добро дело нашега уваженога грађанина Васе Максимовића и супруге му Марије. Свима је вама, малом и великом, страном и домаћем познато, да су њих двоје овај свети храм овако сјајно украсили и царски га даривали са овим скупоценим бриљантима, аметистима, сафирима и смарагдима присутим св. крстом, овим златотканим одежама, красним полијелејима и чирацима итд. Дар је то велики, који се вековима ретко виђа.

Бог никоме дужан не остаје, па ће и њима за ту љубав милошћу својом вратити. А чиме ћемо ми, љубезни моји? Како ко о Богу и св. цркви његовој мисли, какве је ко душе и срца, онако ће и гледати, да им искаже признање и благодарност. Али ја вас са овога св. места уверавам, да они имају једну једину жељу, једну

једину утеху, један једини начин на који им се може љубав и признање изразити, а тај је што вам и ја напред рекох, да се одазовете првој заповеди св. цркве, да још својим очима виде, да су имали коме и зашто учинити овако дело.

Бог вам, а душа вам, богољубезни моји!

Душе свети! Извору, свакога живота!

Ти си сишао на ученике Христове у виду огњених језика, умудрио их и загрејао безгравичном љубави према св. науци Христовој! Теби је данас посвећен овај св. храм... сиђи се и на нас... умудри нас, загреј нас љубави према св. цркви, да нам цвета олтар, вера, српско име, слава стара! Амин.

Тако ето, што у 69 година не учини цела црквена општина; учини један њезин члан. Великим миразом намењеним удомљењу своје јединице кћери, оправи он дом Божји. Богатим украсом њеним у бисеру и драгом камењу, украси крст за часну трапезу, какви се на далеко видети не може. Место венчане хаљине обдари невесту Христову скупоценим златотканим одежама, — учини Богу угодно а Румљанима корисно дело. На њима је да покажу, да је коме имао тако шта и учинити!

Марко Шаула
парох румски.

Само се цепкајмо!

Посвећено радикалским поповима.

Д. Р.

Од како су и код нашег народа поникле разне странке, те свака странка — и на црквено-народном и политичном пољу — сматра себе да она једино представља народ српски, а све друге сматра за неке партијце и непријатеље народне; од то је доба наш народ престао бити народом као целина, јер се држало и држи, да што једна странка ради и закључује, да то ради она у име своје т. ј. у име једног дела народног.

А тако се рад наших странака сматра и на меродавним местима, те није чудо, што се код њих и не осврће на наш народ, нити је он одавно икакав фактор у држави.

Тако сматра странке и др. А. Хетеншвилер, који рече: „— — једна странка не може никада престављати један народ, него само један одломак народа, један дио народа“. („Омладински гласник“ св. 8. за о. г. стр. 214.)

И меродавна дакле места, и сваки мислени Србији, који није страстан партизан и уме хладнокрвно да мисли, мора тако да мисли и држи.

Досад смо имали и на политичном и на црквеном пољу три странке, и то либералну, радикалну и самосталну, осим доброг дела интелигенције, која стоји ван странака.

Прва је странка по најмања и она се састоји већином из старије интелигенције и имућнијих трговаца и занатлија.

Друга је понајвећа, и она се састоји из једног дела интелигенције, већином пак из средњег сталеза — трговаца и мајстора — и ратара — ил' као што се вели „народа“.

А трећа је странка у Хрватској и Славонији понајвећа, и у њу спадају сва три сталеза: по добар део интелигенције, средњи сталеш — трговци и занатлије — и ратари — „народ“.

Као најмлађа странка и ако не по имену, а оно у самој ствари, ова је странка најагилнија и највећа се истиче са браћењем српства — наравно по свом схваћању.

Радикална пак странка, односно њено гласило „Застава“, од друге две странке уме понајвећа да ласка „народу“ — ратару и занатлијама и да им прича по „народски“, како су они прави преставници народа и како су они најпозванији да решавају крупна народна питања.

С тога се особито ово последње време, како су вође увиделе, да сваким даном све то више отпадају од странке угледнији људи — сити „папизма и својте његове“ —, „народ“ и позива на народне зборове, да каже „своју“ т. ј. да каже у сваја ли што се скувало у уредништву „Заставином“, и ако нема појма о ономе зашто је казао „да“; ал за то вођама ни мало не смета, да на места и положаје, на којима се даде нешто заслу-

жити, не међу људе из „народа“ — ратаре и занатлије — него они на њих седају.

Колико је било посланика на народном сабору од „народа“ — ратара и занатлија? Колико их има у епархијским скупштинама и одборима? Колико у саборском одбору, школском и митрополијско-црквеном савету?

Је л' досад па и код последњих избора за угарски сабор игди истакнут који занатлија или трговац или ратар за посланичког кандидата?

Није нигди, нити их има у поменутиим телима, и како је тај хваљени радикалски „народ“ на ниском ступњу политичког изображења, види се понајбоље из тога, што ником од тог „народа“ и не пада на ум, да довикне својој господи: лепо и красно господо, што ви нас уздижете и хвалите речима, ал што ви и за наше људе не оставите који мандат?

Та кад социјалисте код осталих народа истичу за своје кандидате и у саме државне саборе, и кројаче и чизмаре и просте раднике; за што не би могао и од нас ко бити изабрат, јер наши би људи понајпре били у стању да кажу, и ако не у дугим говорима, праве жеље народне.

До данас се не нађе у радикалском „народу“ таког детића, што је очито доказ, да у њему нема ни једног „момка“, који би умео и смео да тако што довикне својим вођама и пријатељима адвокатима, који при изборима хоће да покрају вратове летећи за мандатима.

И још се радикалске вође умеју и смеју да хвале, како је наш „народ“ т. ј. њихове присталице, свестан и разборит!

Јадна му свест и разборитост, кад он бира за посланике и оне за које никад није ни чуо, нити им знаде имена изговорити.

Он је — бар до данас — био просто издирало радикалских вођа и штребера попова, који су се преко његове грбаче докопали лепих положаја, парохија, протопопија и лепог живота, те се данас шетају по Косову и возе по гдекоји на својим каруцама и размећу, дочим су се

пре возакали на туђим таљигама, захваљујући својим „масним рачунима“, остављајући своје „народу“ лепе речи и хвалу, а да и не говоримо о ономе голићу, коме су и чакшире долазиле до продаје, а сада се размеће и живи царски.

Свака од ове три странке имају своје програме, којих се у осталом и не држе, те и ако се програми њихови у много чему бар у главним стварима са свим слажу; за то ипак свака држи да има права да постоји.

А држи да има права да постоји и ако се то не каже — главно с тога, да може имати свака свој лист, као што и радикалски адвокати стварају себи новчане заводе, па ма их народ звао и „бећарским заводима“, а уз лист и поред листа да могу њихове вође рахат живети, што многи од њих ни налик не би могли живети према својој спреми — управо неспреми —, да се нису дочепали сретним случајем до листа, односно да није наивног народа, који држећи им лист, ставља их у положај, да су не само изишли на површину, него и дошли до лепог и рахатног живота.

Ну, као што ни код нашег народа нису од једном поникле поменуте странке, него је постепено растао њихов број т. ј. чим је неко осетио у себи снаге и силе, да може засебним животом живети, он је стварао себи странку и лист, наводећи за узрок, да постојећа странка односно странке не заступају као што треба народне интересе; тако се показала потреба — не ћемо да распитујемо с које стране и у којој цељи, јер би смо морали рећи по нешто и за неке досадашње странке, ко је све њих помагао и давао потпору од новца намењеног на много родољубивије цељи и потребе народне —, да се и код нас створи и четврта странка и то „за заштиту интереса радног народа“ т. ј. социјалистичка странка, која је покренула и свој лист: „Народни глас“.

Исти је почео излазити у Н. Саду, и досад је изишло 9 бројева.

Власник је и издавач листа А. Ваш, обућарски радник, а одговорни уредник Милан Глумац штампарски радник.

Као што су листови поменутих трију странака, обично својим читаоцима представљали остале странке за неродољубиве странке, и свом жестином нападали на њих и њихове уреднике; тако је исто и „Народни глас“ почео да напада понајвећма радикалну странку и главног уредника „Заставина“.

Одговорног уредника „Заставиног“ „Народни глас“ као да слабо верма, сад ил' што зна ко је и шта је он код „Заставе“, или што иначе зна његово знање и предживот и кога све није до сада служио; доста то, да га назива „пединтером Јакова Томића и његовим лакајем“.

А то је рекао за њега, споменувши неку чивутско-радикалну смицалицу, која ради на томе, да дође до јефтиних винограда, у којој је уплетен и одговорни уредник „Заставин“.

Какав је радикалски програм, то је многима познато. А коме није познат ил' коме је у њему шта нејасно, тај нека се потруди да отиде до Чепина или Тење до народно-радикалних за сада попова, а намењених прота радикалних г. г. Јована Магарашевића, тога von Haus aus радикала и Петра Милојчића, који знају радикалски програм тумачити до ситница.

И они, који и без њих и њиховог тумачења знају га и познају, знају да у њему има више неизводљивих тачака него изводљивих, а то само с тога, да што већма бљешти и да га „народ“ усвоји и усвојивши га живи у нади, да ће између осталог доћи и до јефтине манастирске и даљске земље, ако и не у својину, а оно у уживање под јефтину аренду.

Рекосмо да живи у нади, јер у самој ствари њима је пречи партизан њихов, него десет земљорадничких задруга.

А за што, то се добро зна, али још није за казивање, и ако се осећа на далеко ћирис на нечијим брчићима.

Како је пак поменута нова четврта странка отскочила у слободи од радикала у своме програму, доста је да напоменемо само то, да докле радикали живе у добром односу с новосадским двором, социјалисте приликом свога опхода по Н. Саду 20. Августа, дошавши спрам

двора, повикаше: „доле са поповима, доле са заглупљивачима, доле са ленштинама што ништа не раде!“.

А за радикални и либерални програм и за радикале и либерале рекоше: „— да за толико десетина година свога опстанка, нису у корист народа ама баш ништа учиниле. Шта више, док је народ из дана у дан пропадао, богаташи су у тим странкама бивали сваког дана богатији и ако нису радили. Оне су такођер само народ заглупљивале и обмањивале. Чланови тих странака нису живели од производа својих руку; они су живели на грбачама српског радног народа. — Када су се те странке бориле за народна права? Какве су жртве допринели та господа? Где су ти радикалски „борци“ што су пали у борби за народна права? Програми тих странака само су средства за обмањивање и да је лудост мислити да ће угојена господа водити бригу о интересима бесправног радног народа“.

За радикалски народни збор што је одржан у Новом Саду 29. Авг. рекоше: „— Једино се бојимо, да ће тај збор бити једна нова радикалска парада, а бојимо се с тога, јер знамо да је њихова странка немоћна и без икакве организације; затим знамо, да ту странку сачињавају разни задовољни и богати дембелци, који ни до данас за права народна никаквих жртава нису допринели. Волели би знати, каквог ће се оружја латити радикалска господа, да извојују опште право гласа??? Хоће ли демонстровати, штрајковати или ће дизати барикаде?“.

„Да ли ће Јаша Томић опасати бритку ђорду и повести у бој своју војску? Да ли ће његови мањијаши оставити уживање у парохијама и манастирима, задигнути мањију и за њим потрчати у борбу за најсветије — грађанско право?* Дали ће тушти број радикалских адвоката, новчара и богаташа, који знаду само за благостање и уживања, дохватити виле, косе или револвере против оних, који народна права газе?? Ко у то верује? Ко верује да ће се радикалска го-

* Ако нико не уехте, ваља ће попови Јован Магарашевић и Петар Милојчић.
Уред.

спода латити ма каквог средства, да се освоји опште право гласања? Да ли су они куражни и способни да какву народну борбу воде? Јесу ли они икада досад у борбу ступали? Јој, јој, како су јадни!

„Ту радикалску „борбу“, која никада није постојала, не можемо ми да разумемо. Разумећемо је тек онда, када нам благоизволе казати, каква ће средства употребити у својој господској борби? И где је њихова снага и оружје? И кад ће већ једном ступити у ту борбу за света права бесправног, потлаченог и исисаног народа?? Када?? Како?? На та питања радног народа морају да одговоре сита, фина, углађена и богата господа радикали! Док не одговоре, треба их сматрати смутљивцима и обмањивачима“.

Ево, како је нова странка социјалистичка мислила и писала о радикалском збору.

А што је тако писала, то бар главни уредник „Заставин“ не треба да се томе чуди и љути на тако писање, а не треба с тога, што је и он тако исто писао по немачким социјалистичким листовима о господи, па и за нотабилитетски збор у Уљми.

И као што је главни уредник „Заставин“ са онаквим својим писањем против нотабилитетлија, брзо изишао на површину и створио радикалну странку, у коју су од интелигенције ступили само познати штребери и у мантији и у капуту, и утукао их; тако ће исто и социјалисте са онаквим својим писањем изићи на површину, освојити „народ“, и утући радикале.

Као што је тада главни уредник „Заставин“ за своје противнике „народу“ говорио, како га је интелигенција, коју је Милетић уздигао, изневерила и напустила због својих интереса; тако исто социјалисте за њега данас веле: „да према интересима трбуха мења своје мишљење“.

Види се, да га у свему копирају данашње социјалисте, што је некада и сам био, и што ће бити можда доказ, да је то социјалистички принцип, да се *шим*

начином обара једна странка, и долази до владе над „народом“.

Ко се сећа, како је у своје време при стварању радикалне странке, а и доцније до данашњег дана главни уредник „Заставин“ нападао своје противнике и све оне, који су му на путу и не поводе се за њиме, не обзирајући се при том ни на што, па ни на фамилијарни живот; том не ће ни мало бити чудно, што данашње социјалисте у своме органу за њега рекосе и ово:

Тако н. пр. у чланку: „Бесидни лажови у уредништву „Заставе“ вели се: „Проституисана банда у уредништву „Заставе“ на челу са Јашом Томићем наставља без и мало стида свој ниски рад лажи и подваљивања. — То је подли производ Јашиног мозга! Да је Илијић то на нашем збору довикнуо (т. ј. да је довикнуо социјалистичком говорнику на збору, да *лаже*), отишао би кући изломљених ребара. — Као што је познато, Бранко Илијћ не зна ни пет речи преко језика претурити. Његове фамозне говоре пише Јаша Томић. — Даље је истина, да је тај и неписмени човек (Милан Глумац) немилосрдно ударао по радикалској банди, која народ заводи и вара. То је жуљ, који боли Јашу Томића! Његов поганлук љуто вређа, да му социјалисте у његовој престоници у Новом Саду црну маску скидају. Нека се љути. Социјалисте неће ни у будуће дозволити да један Јаша некажњено тера работу заглупљивања и швиндловања. Неморална дела осветиће се на непоштеној банди. За дрске увреде и лажи, Томић ће морати да одговара“.

У белешци се „Заставини подлистци“ говори о томе, како су исти „приче и романчићи, у којима се говори о убијствима т. ј. убијства се одобравају“, а то све с тога „што с њима Јаша Томић жели да докаже свету, како је имао потпуно право, што је убио несретног Димитријевића“.

„Ето, — рече писац — докле смо дошли Један лист — завијено у облику подлистака — одобрава и проповеда убиства, у место да против њих ради и пише,

на ма какав узрок убиствима био. Је ли онда чудо, што се код нас толике убијства догађају?”

„Ми питамо оне радикале, који још нису огрезли у гресима, докле ће дозволити да странкин лист буде заступник нечовечанских зверских дела? Докле ће убица у „Застави“ проповедати крв, нож, убиства, само да прикаже поштеним своја кривична дела? Докле ће јаван лист бити проста пратљача демораласаних душа?”

„Мора се већ једном крај учинити томе, да убица представља уредника српског листа. Доста је већ Срба страдало због Томићева морала. Доста има других узрока, који нас растроваше, разроваше и омразише међу собом. Још само треба да слушамо убице и да се крвимо.“

А у чланку „*Радикалски стубови*“ рече се за главног уредника „Заставиног“ ово: „Под небом нема народа, где је уредник јавног листа — прост убица. Али „нико нема што Србин имаде“; ми Срби треба да смо и у томе изузетак. У напред изјављујем, да се гнушам да о њему пишем. Па за то и нећу трошити мастила пишући о дебелом балвану „радикалне“ странке: „убици Јакову Томићу. Његова дела су целом народу нашем добро позната и његова вештина у извртању, лагању и подваљивању.“

У чланку „*Јакоб Израел и др. Полит*“ рече се: „— Не пада нам на ум да бранимо др. Полита од нападаја жигосаног петковачиног гесе. Нека се они ватају за кике до миле воље. То им је занат. И до данас нису ништа друго радили, па су ипак цели и читави. *Трећи* је имао штете од тога „чупања“. Створен је раздор у нашем народу, а раздор и та вечита свађа између двојице „народних вођа“ донела је и доноси и моралну и материјалну и политичку пропаст нашу, српску. О овоме ће бити опширнијег говора, као и о томе, како су њих двојица „великана“ уживали, пландовали, пунили кесе и бисаге, док је наш занатлија пропадао и док је ратару кров с главе продаван“.

„Ми морамо да осветлимо извртања јашина против нас. Но нека не мисли да

га ми сматрамо за човека и да се за то с њим бавимо. Боже сачувај. Штета је пера и сваке капи мастила коју потрошимо пишући о њему. Али ми знамо, да има неколико српских радника, а још више ратара, који верује томићу (у примедби рече се: „Да не би словослагач морао сваки час тражити велика слова Ј. и Т, штампа се име јаше томића малим словима. И, само имена људи пишу се великим почетним словима“), а обожавају ту леђу угојену протуву, која не зна шта је рад и мотика, шта су зној и жуљеви. Говоримо за то, да њима отворимо очи и да им прикажемо обичну дангубу, која је не радећи и лажући створила себи угодан и раскопан живот. И осветлићемо само оно, чиме је јакоб томић до сада највештије обмањивао и заглупљивао.“

„Тако се у томе чланку „петковаче“ спомиње програм радикалски и успоређује с нашим. А ми знамо да су нам радикали програм — окрали, а знамо и то да радикалска господа ни једну тачку свога програма нису остварили а и неће. Говори се о општем праву гласања, а ми питамо: како су се, када су се и где су се радикалска господа борили за опште право гласања?? И зар они могу са дебелим тубусима и са још дебљом кесом за појасом да се боре за то најсветије народно право? Та ви не би били сазвали ни једнога збора, да вас нисмо ми продрмусали. И ми питамо по десети пут ту господоу: с каквим ће се средствима, на који начин и с каквим оружјем борити за опште право гласања? Да ли сабљама, бомбама, маказама, песницама или како? Како? Да ли ће можда господо банкарски, кајишари, адвокати, свадје итд. обуставити рад па ступити у штрајк? Та они нису ни до данас радили, па ко се плаши тога адвокатско банкарског-богаташко-спахијског штрајка!! Не плаше га се ни на крову врапци, а камо ли властници у Пешти“.

„Лажови око „Заставе“ већи су папе и од самог папе. У њој пише: „радикална странка тражи више но што траже чивутске социјалисте, радикали траже гла-

сање по листинама“. Само ви тражите, па ћете наћи — муњак. Знамо да на папиру тражитè. А да ли сте се ви када борили за ма какво право гласања?? Да ли? Богме нисте. Док „чивутске“ социјалисте труну по смрдљивим затворима, ви уживате, гојите се, имате масне плате (јаша томић) осим других прихода има годишње 8000 круна плате.“

„Онда прича „Застава“ о радикалском збору. — — Пола туцета ваших говорника — радикалских — је говорило, али ни један није смео ни споменути социјалисте! — — А нисте смели ви против нас на збору говорити, јер би морали лагати. А да сте лагали, ми би устали и говорили и вас у лаж утерали, а народу очи отворили. А тад би вас до беса растерали не само ми, већ и они, који још данас слепо верују вама лажљивцима. — — А још ћемо лажовима и ово дошаптаути: од радикалског збора до данас скочио је број чланова наше странке у самом Н. Саду за 350. — Али радници знаду само за једну странку, за своју социјал-демократску. Они су поштенији од томића и не преврћу opakлију, као што је он преврнуо. Он је био неки јадни социјалиста, па је од некуд преко ноћи пресалдумио у „радикалну“ странку. Та разумемо те „друже“ јашо. Социјалистичка је борба тешка. А ту ти је топло, сит си, удебљо си се као бик, имаш више плате за твој погани рад, него двадесет социјалиста заједно, који се целог боговетног дана муче за парче црна хлеба. — — Да богме, да јаша мучки гађа на наш лист. Име „Народног гласа“ не сме он да спомене. Боји га се као ђаво тамјана. А не сме да спомене зато, јер би поштенији претплатници потражили „Народни глас“. Али то не иде јашу у рачун. Његови претплатници не смеду знати за „Народни глас“, ни читати га. Јер кад би читали, они би окренули леђа лажљивом јашу.“

„— — И једни и други лажу против нас и ваљају на нас дрвље и камење. Међу њих спадаш и ти госо бљутаве петковаче. Твоје лажно писање, твоје извртање и клеветање доказује то. И

док се твојом заглупљивачком раду не доскочи, неће бити мира“.

„Ти си многе завео, а српски друштвени живот растровао. Ти си кривац што је наш народ овако пропао у сваком погледу. Многи су ти наишли на лепак и обожавају твоје лажу у сваком погледу.* Многи су ти наишли на лепак и обожавају твоје лажу, но неће дуго. Лажу и даље, да те што пре и што боље упознамо“.

Ето, како пише социјалистички лист „Народни глас“ о радикалима и главном уреднику „Заставе“.

Признајемо, да овако жестоко главни уредник „Заставин“ није никад писао против својих противника.

Оваквим својим писањем показаше социјалисте око „Народног гласа“, да се не боје главног уредника „Заставиног“, и ако је јавно рекао да „уз себе има нож и револвер и да ће се знати бранити“, а не боје га се с тога, што су и они довикнули својим присталицама: „Чувајте главе! Носите револвере!“

Да су ово врло жалосни знаци, изазвати доста и многогодишњим писањем „Заставиним“, и нападањем на све што је у народу честитије и виђеније, а не хтеде ступити у радикалски табор, и у опште рушењем сваког ауторитета; то је бар јасно!

Господа су око „Заставе“ мислила, либерали, самосталци и конзервативци и остали ван странака стојећи људи, не ће се смести против њих служити оним средствима, којима су они либерале стерали са површине, и они постали господари ситуације, у чему им је била десна рука „петковача“, коју социјалисте назваше „најпокваренијом“ ћерком старе бабетине „Заставе“. „Извртања, денунцијације, лажу, подвале, опадања и измишљања, то је занат „петковаче“. У њој као да шкрабају синови ромога дабе или грешне душе, које су се вуцарале по буварима

* Многи од интелигенције поведоше се за њиме из рачуна, а већина попова да се дочепају масних парохја и протопопија. И сваки — бар у бачкој — који хоће да дође до боље парохије, мора прву визиту да њему учини.

и које ће се на крају крајева вратити у загрљај свом баби, ромом даби и мајци дабишици.“

„Заставина“ „петковача“, која се за новчић продаје, а и забадава даје, читала се у сласт по сувачама, рогљевима и бирцузима, а многи ју је и ратар читао у место да је радно, због чега су многи читајући је и бистрећи политику и дошли до просјачког штапа, као н. пр. и онај школски надзорник — ратар —, који је знао у прсте школски закон, те кад му је један газда, код кога је исти копао кокуруз подругљиво нешто рекао о његовом разметању са знањем школског закона, он му је одговорио: знам ја све то, а знам што сам био много година школски надзорник, и док сам ја све то научио, страћио сам 15 ланаца земље, те сад морам да копам твоје кокурузе, јадна ми мајка и зло ми звонило!

Она је радикалима прибављала све то нове присталице, и у њој су се понајделикатније ствари „народу“ износиле за противнике радикалног народа.

А гле чуда из ведрог облака!

У Новом Саду покренуше социјалисте свој лист „Народни глас“, који излази сваког месеца двапут на табаку, а стаје годишње 2 К 40 пот.

А како они у њему пишу о радикалима и о главном уреднику „Заставином“; могли су се читаоци и из напред реченог уверити.

Овакво писање „Народног гласа“ које се у осталом не може никако одобрити, и ако радикали и главни уредник „Заставин“ не заслужују, да их човек жали, пошто су и они многе и многе нападали доста немилостиво, наравно да им не може говети већ и због тога, што ће им они доћи што-но реч хака и срушити им њихово царство основано на неистини и обмани, а штетно понајвећма за сам наш народ, а особито за његову цркву, и то овим оружјем и начином, којим су они изишли на површину.

И ако радикали имају у себи трунку политичне увиђавности, они треба што пре да кидају са својом прошлошћу и да се мире са својим досадашњим про-

тивницима — који им у осталом нису ништа урадили, до ли то, што се нису хтели покорити њиховој влади и власти и хтели да и они имају своје органе.

А то треба да учине што пре с тога, што нема сумње, да ће поред данашњег јадног нашег стања, наш народ листом отићи у социјалисте, те ће као такав прегазити и радикале и либерале и самосталце.

О овоме се господо радикалко-либерално самосталска немојте варати, и немојте уживати, што се данас овако пише у „Народном гласу“ против радикала и главног уредника „Заставиног“.

Овако ће се исто писати сутра и против либерала и самосталаца, и уредника њихових листова.

Социјалисте имају будућности и код нашег народа, које је створио Светозар Марковић, Пелагић, Нанчић, Томић и други многи.

Није ли вицевојвода радикалски јавно у „Застави“ рекао, да ће из радикала понићи социјалисте. Ал гле, „мајстори“ их преухитрише!

Нећемо да тврдимо, да у томе нема и „живушког масла“, као што „Застава“ мисли и тврди; ал тек социјализам је на прагу и треба се за времена постарати, да му се стане на пут и да нас — помоћу туђом — не упропасти.

Наши су радикали држали, да ће се „народ“ уз њих држати увек, и да ће им што хаснити, што њихов програм већ и радикалски попови „народу“ тумаче, напуштајући катихизацију, а тумаче га „народу“ с тога, што га „народ“ не разуме, пошто је тако написан, да се може тумачити и овако и онако, и што се није смело написати, то се при тумачењу „народу“ тумачи онако, како ће му што већма говети.

А шта раде социјалисте? Они у свом програму рекоше народу отворено оно, што мисле и желе, те пошто је он написан онако, како у истини „народ“ мисли и жели; није чудо, што њихова странка тако рапидно расте, да ће за кратко време „народ“ бити господар, а „господа“, против које је „Застава“ а особито њена „петковача“ годинама дражила „народ“ —

како да и они нису господа —, заједно са радикалском господом, доћи у скарт и не ће се чути да су живи.

И кад то време наступи, нек не мисли ни Полит, ни Томић, ни Прибићевић, да ће они бити какви фактори и вође својих странака. Не, „народ“ ће водити са свим други људи. Нек им послужи за пример, је ли Франк загребачки Хрват, који води хрватски народ?

С тога и опет довикујемо нашим странкама и вођама наших странака: мирите се и сложите се и оканите се једном неизводљивих и лажних програма, и свађања око којекаквих тричарија и ситница, због којих ће вас историја проклињати и чудити се и вашој краткочумности и неродољубљу, да не речемо покварености.

Рачунајте са постојећим фактима и са поступањем — ових 40 последњих година — са нашим народом и од влади и партија туђинских, и не натоваривајте на своју душу и тај грех, што ће нам наш добри и безазлени народ листом отићи у социјалисте, где ће за извесно пропасти.

Ако нас време од 1861. до данашњег дана, није могло научити и нисмо у стању били провидити и уверити се, да ми Срби сами за себе ни у Угарској ни у Хрватској и Славонији, нисмо никакав одлучујући фактор, и да смо ми у опште од нашег прелаза под Црнојевићем до данас били само туђи измећари и „вукли воду за другог“; — не ће нас никад ни научити.

Ако је по некад и изгледало, као да смо тобоже и ми неки фактор у политичном животу; то је била самообмана.

Нас су у то време требали, а ми смо били наивни, те смо се за тренутни и варљиви изглед дали употребити за туђе интересе, а за своје смо се по најмање бринули.

И кад је тако било у оно време, док смо ми били у истини једна компактна сила — већи је део војене крајине био насељен самим српским народом —, и нисмо знали за странке са сићушним и проблематичним вођама, којима је најпречи лични интерес и њихово ја; мо-

жемо ли се надати, да ће данас код наше проклете поцепаности на странке са појетично-демагошким програмима и код данашњег постојећег стања, где можемо на прсте и у самом Срему избројати села, у којима сами Срби живе, а да и не спомињемо како материјално рђаво стојимо и у чисто српским селима, наступити за нас боља времена!

Наши кратковиди ал и себични политичари и штребери, уверени смо, да ће нам одговорити: према данашњим политичним приликама, можемо се надати, да ће нам се испунити „народне жеље“, јер нас требају.

Еј политична децо! Та била су некад — после 1860 — још мало друкчије подеснија времена, кад су нас и Мађари и Хрвати требали, а мало су и друкчији детићи водили српску политику од данашњих поп Магарашевића, Милојчића, Крајновића, Лукића и Ђакона Павковића, који воде главну реч у крупним политичним питањима и њима подобнима политичним патуљцима; па се није дало ништа извојевати.

Истина, било је лепих обећања и ласкања; ал кад је дошло до давања, онда су нам дали цвоњак. А да ће нам га и опет дати, живи били па видели!

Не треба заборавити ни на то, да су тада и Мађари и Хрвати имали друкчије вође, и нису имали оне власти, што је данас имају.

А није се дало извојевати оно, што су народне вође захтевале с тога, што су и они, као и данашње наше били на погрешном путу, те су захтевали и оно, што се не може и што никад не ћемо добити.

Ми пре свега морамо узети као што треба ваш положај и постојеће државно стање, те се не обмањујмо, и не заводимо наш добри и безазлени народ и са неизводљивим програмима.

С тимом се само 1902. „септембарских догађаја“ у Загребу, када нас оно влада — по причању наших опозиционих листа — предаде за час на милост и немилост опозицији хрватској, и сећајући их се, не смећимо с ума, што би било

и што може бити, ако подобне прилике наступе, те влада рекне: е Срби, кад вама пуца тако срце за хрватском опозицијом, ми дижемо од вас руке и делите царство с опозицијом.

Што би у том случају било с нама, а шта би било не само са радикалским поновима, него у опште с нашим свештенством у Хрватској и Славонији, да влада дигне руку од њега, и да га преда на милост и немилост „народу“; о томе не ће бити с горег, да мало већма промисле и они радикални попови, који уздишу за „народном“ управом.

Учимо ми „народ“, да он буде радан и чуваран, а особито женски свет, да се окане луде моде и да научи оно, што женскињи треба за кућу и живот, а не увлачимо га у политику, у којој се не разумеју ни његове вође. Кад ћемо једном престати лудирати се са „зборовима“, сазватим да већају о данашњем положају, а особито се не можемо начудити „поповима“ па и по неком проти, да их сазивају. Та ко се осврће на њихове резолуције, о којима „народ“ нема ни појма, и није ли то вапијући грех повлачити „народ“ на зборове да слуша и једног Илијћа и њему подобну братију.

Стварајмо ми пре свега људе, јер има доста крајева где наш народ не живи људски, него више животињски. Шта више, има крајева, где се више брине за марву с којом заједно живи, него за себе и децу своју. Марви уступи најбоље место у једној згради, коју назива кућом.

Завиримо и по нашем Срему, Бачкој и Банату, па ћемо наћи и у њима српских породица, где женскиње не знају ништа честито скувати ни умесити. Има кућа и то имућних, у којима не можете ништа друго окусити, до ли обарених јаја.

А какав је смрад и нечистоћа у појединим кућама, у којима има по две-три девојке ил младе с дукатима о врату и које имају по неколико свилених и од плиша хаљина и рекли; о томе би се дале читаве књиге написати, као и о томе, како се јадно храни наш народ, а особито у каквом се смраду одхрањују деца.

И кад је *то тако*, и никако друкчије,

а уз то помислимо и на то, да многе наше просте женскиње и ако у кући имају по више крава, не знају ни краве помузти, нити сира и путера направити, дочим нам швабице у Срему с кравама отеше по Срема, и да многи и многи Србин без икакве нужде велике задужује се и продаје своју земљу; онда је крајње време, да се и ми једном опаметимо, те да увидимо шта нама управо понајпре треба.

А особито носе на души неопростиви грех они наши свештеници — попови — који обесив о клин и школу и цркву, лете по зборовима и држе раздражљиве говоре, и то и о оним стварима, о којима немају ни појма.

Крајње је време, да се једном стане на пут досадашњем политизирању наших попова, и да их меродавни упуте на свој позив и дужност.

Нека се народне вође и прваци отимају и грабе за мандате на земаљским саборима, због чега је и покренута ова „политична акција“, и нека наш народ мисли и живи у нади да ће му бити боље, ако изабере место Петра — Павла; ал српски свештеник треба да чува цркву и школу и у њима да ради.

„Народ“ ће кад тад увидети, да нит му је могао што Петар израдити, нити ће му моћи Павле.

Овим некажемо, да народ треба да бира по ново код првих избора све старе посланике; не, јер смо и сами уверени, да и међу њима има, којима је најпреча била дијурна. Ал кад већ хоћемо да бирамо друге, бирајмо на место њихове људе независне, угледне и спремне, а не штребере политичне.

Да ће социјалисте напослетку победити досадашње све наше странке и постати господари ситуације, довољно је, да човек прочита њихов програм, у коме се вели и ово: — — Укидање стајаће војске. — Укидање свију закона и наређења, који ограничавају слободу агитације и изношења мисли. — Проглашење верских удружења и храмова као приватна удружења, а веру као приватну ствар оних који верују. За верске цели,

не може бити трошен ни државни, ни жупанијски, ни општински новац. Прелаз црквених имања у општу својину. Ова добра се имају дати под кирију радничким удружењима и њихов се чист принос има употребити на културне цели. — Државна, жупанијска или општинска организација, јавне наставе, под условом укидања конфесионалних школа. Укидање обавезне верске наставе у јавним школама. — Потпуну равноправност жена са људима. — Потпуну равноправност ванбрачне деце са законитом децом. — Упрошћење и олакшање закључака и раскидања брака. — Бесплатно правосуђе и бесплатно правозаступништво — Укидање смртне казни. — Бесплатну лекарску помоћ и бесплатне лекове. Бесплатан укуп. — Укидање свију финансијских ђумрука као и ђумрука на животне намирнице и варошких потрошарина. — Укидање монопола дувана. — Постепено уважање опште својине. — Прелаз шума у општу својину. — Максимални радни дан од 8 сахати.

Да је овај програм мало слободнији и примамљивији од радикалског и других програма, те ће га „народ“ и пре и лакше усвојити; то је бар јасно, као што је и то, да он не треба посебних попова да га „народу“ тумаче.

У осталом упућујемо попове Магарашевића и Милојчића, нек изволе при тумачењу радикалског програма, „народу“ прочитати и социјалистички програм, па ће се уверити ког ће „народ“ прихватити.

Не треба се одавати самообмани, као што мисли „Застава“, да социјалисте у Угарској не ће моћи ухватити корена, јер су против њих социјалисте из Аустрије и Немачке, а ни код нашег народа и ако су као што рече „нашли неколико млађих Срба, који су слепи код очију, и главе имају, ал још памети немају па су их завели“.

„Народ“ је народ. Њега може сваки, који му ласка и обећава оно, што њему гове, навести на свашта.

Само Ви господо радикалска и самосталска дражите „народ“ својим раздра-

жљивим писањем и кокетирањем, и износите у календарима слике Нанчићеве и Светозара Марковића, твораца радикализма код Србаља; нек Вас не изненади, ако и код нас наступе оне жалосно прилике, које царују у Русији и у Бечу, Прагу и Пешти.

А кад те наступе, и опет велимо, не мислите, да ћете у њима Ви бити господари ситуације, као што сте још данас.

Та зар „народ“ наш зна радикалски програм и начела, и зар је он познавао све оне, које је бирао за „мајски сабор“? Боже сачувај! Њему су кортеши говорили, ако те и те изаберемо за посланике, они ће збацили патријарха, одузети Даљ и манастирска добра, те народу поделити. А било је и који су му говорили, да ће се и народни фондови делити, те неки из Баната донесоше са собом и торбице, да у њих свој део метну.

Видећи једног с торбицом, рекли смо му: е пријатељу, малу си торбицу донео. На тебе ће већи део допасти!

Једна Банаткиња, видећи да радикали нису првог дана кад је сабор отворен збацили патријарха, као што су јој рекли у селу, вајкала се, што не може и сутра остати у Карловцима, да види, како ће га збацили.

Шта је светина и „народ“, показује нам Русија, у којој „све ври“, и у којој „анархија захвата све шире и шире кругове. Сваки час избија на површину нова странка, која мисли да је пронашла средство за спас државе. Али нигде не видите јаке друштвене тежње, нигде личности, чији би силни глас довео до једне јаке и систематске друштвене акције с одређеним правцем. Нихилистичка, анархистичка, социјално-демократска интелегенција, раширила је у радничком и сељачком сталезу покрет против економских односа, али им нису усадили и јасну политичку мисао. — —“

„Није чудо, ако угледни Руси у таквим приликама виде будућност своје отаџбине у најтамнијим бојама и свему се пре надају, него политичком препороду“. („Нови Србобран“ 216. бр.).

Па кад је овако у Русији, не треба

човек да је пророк, шта би тек код нас било, кад би овладале социјалисте!

За то и опет велимо нашим странкама и њиховим вођама: мирите се, сложите се и заједнички паметно и мудро радите да социјализам не ухвати јачег корена код нашег народа, јер ако ухвати, зло ћете и ви проћи!

Окањимо се ми веза и пријатељства са мађарским и хрватским опозицијама, кад ми писмо међу собом сложни. А *каква* је искрена љубав међу нашом и хрватском опозицијом, најбоље је показао избор у Вуковару. Обе су наше опозиционе странке препоручиле својим вернима да гласају на др. Палачка, а кад овамо, а они га оставише на цедилу. „Не ћемо Хрвата“ довикују радикали својим вођама. А тако ће бити и код других избора, и многи ће и српски и хрватски опозиционалац остати на цедилу, јер стеклиши не ће штети бирати Вла̄, а Срби опет Хрвата.

Северински банат и историја северинске жупаније

од Пешти Фриђеша.

(Наставак.)

Мункачки се владика Методије 1689. год. назива мункачким, маковичким, сепешким, краснабродским, мармарошким и владиком читаве Угарске, а нико не може озбиљно узети, да је ико могао бити владика у толико жупанија и да је толико владичанство било. Доцније владике употребљавале су крађу титулу.

Први мункачки владика је био Јован 1491. Да пре тога неје у Мункачу било владичанства, позивам се на писмо краља Матије од 1458. год., у коме се ман. св. Николе поред Мункача назива рутенско-грчком парохијом, која је колевка мункачког владике.

За време краља Матије, ни у Ердељу неје било правосл. владике, јер ердељски војвода Јован Понграц писмом од 1469. год. налаже начелнику, судији и саветницима В. Сибиња, да ови помажу људима Макарија галициског владике, кад дођу да од влашких попова купе десетак. Оваку до-

зволу не би добио владика ван земље, кад би у Ердељу било владике.³⁾

Скоро је у исто доба је Ђорђе Бранковић (1496.) са братом Јованом био деспот у Срему. Ђорђе прими у калуђерству име Максим; софијски Митрополит Левита га посвети за владика у Купинову. Кад Максим не беше сигуран у Срему од Турака, оде у Влашку, где га за митрополита изабери. Кад се одавде врати у Угарску, сазида манастир Крушедол. На скоро за тим га позове опет влашки војвода за митрополита, но жеља га је вукла за својима те се врати по други пут и умре у Крушедолу 1516. год.⁴⁾ Мађ. краљ није одобрио наименовање Максимова за владика, и устав мађ. о томе ништа не зна, те га тако не можемо уврстити у ред мађ. владика.

Први православни владика на територијуму Угарске. био је Јован, мункачки владика. Из две дипломе краља Уласлова IV. види се да је мункачки владика зависио од ердељског владике грчко-источне вере.

Мармарошки Власи староверци су потпадали под београдског митрополита за време краља Матије; и њихови попови несу морали плаћати никаквог десетка. О томе говори краљ у писму од 1479. год. у којем спомиње Јоанићија као београд. митрополита. Андрија Шагуна мисли, да је тај Јоанићије био ердељски митрополит, али не примећује да је Joannicius metropolitae Nandoralbensis, а не Alba Juliensis.⁵⁾

³⁾ Читав текст ове врло знамените дипломе: Prudentes et Circumspecti quia is Reverendus Makarius Episcopus Galliciensis super Presbyteros Wolachales certam taxam et proventus suos exigere habet: igitur vestris dilectionibus committimus et mandamus, quatenus dum ipse Makarius Episcopus hujusmodi proventus suos super dictos Presbyteros Wolachales in medio vestri exigere voluerit, in hujusmodi exactione eidem omni vestro auxilio adesse debeatis. Secus non facturi. Ex Castro nostro Dyöd tertio die festi Nativitatis virginis gloriosae.

⁴⁾ Енгл: Ист. Србије и Босне. 453. 434. стр.

⁵⁾ Шагуна: Историја грчко-источне цркве у Аустрији 23, 32, 47 стр. Шагуна од цитоване краљ. наредбе мисли да је закон, и позива се на први зак. чланак, као кад би пред њиме били зак. чланци. Те год. неје ни било сабора. Исти: Прилог за про-
memoria о истор. праву. и т. д. 5 стр. И Хилд

1557. год. је краљица Изабела Христофора наименовала за „владику фелдиодског манастира.“ Ако се гледи на време, кад га је за владикау наименовала, излази да је силвашко владичанство престало и да грчко-источне владике у XV. и XVI. веку још несу имали одређеног територијума за владич. дијецезу, а то се види и из тога, што су грчко-источне владике у Ердељу пре Чарнојевића узимали имена владика других крајева, од којих су крајева неки имали за себе владике; а тиме се тумачи и то, да су грчко-источне владике узимале називе по промењливим седиштима, и да владич. дијецезе још несу биле развијене.

До 15. столећа нема грчко-источног владике у Ердељу, а још мање митрополита. Ону злоупотребу, којом су се грчко-источне владике називале и митрополитима, уништио је карловачки сабор 1744. год.

Тек 1537. год. наилазимо на првог ердељског грчко-источног владикау, коме је име Варлама.

Ђорђе Ракоција II. је 1655. год. Саву Бранковића наименовао за ердељског владикау православним Грцима, Власима и Рацима; владичанство се протезало на Хуњад, Северин, Бихар, Заранд, Красну, Средњи Солнок, унутарњу-Добоку, Колош, Торду, Киким и Мармарош жупаније, на кеварошки, бестерцки и белењешки округ, на сикулску и саску столицу. За северинску вармеђу је сада први пут казано, под какво владичанство спада.

Међу старе грчко-источне владике спадају и пакрачке владике. По списима ораховачког манастира је 1524. год. био пакрачки владика Василије, 1634. год. Јосиф, 1650. год. II. Василије, који су уједно и пожешки митрополити били.⁶⁾

У 17. столећу су и у Лици, која је онда у Арадску вармеђу спадала, стано-

Јован саопћава на 65. стр. Шимон ил Стеван Симоновић 1651. оваку је титулу узимао: Archie-Episcopus Belegradiensis, Vadiensis, Marmarosiensis, totiusque Transilvaniae. Верујемо, да ону варош, што Мађари зову Ђула-Фејервар, Власи на влашком језику зову Београдом. Али Београд никад неје био то исто што и Ђула-Фејервар.

⁶⁾ Чапловић: Slavonien und zum Theil Croatien II. 152. стр.

вале рацке владике. Војвода Жигмонд Ракоција у својим писмима од 1607. год. спомиње Саву Владикау рацког и уз владикау и рацку цркву у Лици,⁷⁾ из тога не излази, да је владичанство овде одавно постојало. него је за време Басте српски народ, који се у околини Лице намножио, добио владикау, који неје имао велику дијецезу, него је био исто тако као и владике прве у Мункачу и Ердељу који су становали по манастирима. Не зна се, докле је постојало српско владичанство у Лици, јер нема никаквих података. Свакако онда је престало кад су Турци по други пут освојили Липу.⁸⁾ (Продужиће се.)

Извјештај

о редовној сједници правосл. епар. конзисторије пакрачке, држаној 24. маја (6. јуна) 1905. под председањем Његова Високопреосвећенства, господина епископа Дијецезана *Мирона*.

Услед отписа Његове Светости, Преузвишеног Господина Патријарха српског Георгија, позвано је оводручно свештенство, свештеничке удове и сирочад да молбе своје за земаљску припомоћ у овој години до 11./24. јула 1905. поднесу. — Поводом дописа високе владе издат је налог парох. звању у С. да накнадно унесе у матице крштених С. П. и С. М. из С. а тако исто и парох. звању у Д. да код Л. Б. Р. и С. Г. забиљежи додатак о разводу брака њихова. — Узет је на знање отпис Преузвишеног г. кр. уг. министра-председника, којим се решава спор између настојатеља манастирског и саборског одбора, а тако исто и поводом истога отписа донесена одлука високославног саборског одбора. — На замолбу кр. кот. области у Л. саопћени су истој подаци о службовању пок. пароха у Б. јереја Ј. Н. — Узета је на знање одлука Е Одбора да населбина В. поднада под црквену општину и парихију В. П. — Дозвољено је окр. протопрезвитеру Ј. Ш. у Б. да може визиту црквену продужити и са

⁷⁾ Liber Regius IV. Sigismundi Rákóczy у архиви Б. фејерварског каптала садржава три дипломе, што се на ово односе. Ракоција узима да је Владика презиме, и овако нише о њему: *Сава Владика, episcopus Rascianorum*.

⁸⁾ Аугуст Барањ: У успомени на Темшварску жупанију на 157. стр. такође говори о православном владичи, који је становао у Лици 1606. год.

у собору повести јереја П. Б. пароха у Н. П. — Позван је С. С. окр. протопрезвитер у П. да приликом предстојеће црквене визите преслуша јереја П. Б. пароха у Б. за што није ни на трократне пожурнице поднио списаније и остале с тим у свези стојеће поднеске за 1904. год. — Препоручана је молба јереја С. Б. пароха у Г. Б. високој влади за припомоћ ради лијечења. — Узети су на знање извјештаји неких свештеника, да је ради оправке цркве обустављено на неко вријеме богослужење. — Подијељен је ради лијечења допуст од три недеље јереју В. Ј. пароху у В. — Поводом извјештаја парох. звања у Б. да у Б. има неколико православних душа, о којима нико не води душепопеченије, умољена је епарх. конзисторија будимска, да расположи са душепопечијем православних душа у Б. — На молбу јереја М. М. пароха у Б. расположено је да га околни свештеници за вријеме болести његове у парохији испомажу. — Очитовање Ј. М. и жене му А. из С. у коме се одричу уније, узето је на угодно знање. — Поводом дописа парох. звања у Н. Т. да је В. Д. из П. прешла у римокатоличку веру, а да није своје иступање из православља прописно пријавила, умољена је висока влада да овај случај извиди и стане на пут самовољним поступцима римокатоличког свештенства — Поводом пријаве парох. звања у К. да Љ. М. удаје ради хоће де пређе у римокатоличку вјеру упућено је исто парох. звање, да узнастоји усавјетовати речену Љ. М. да се удаје ради не одриче своје вјере. — Одређен је уреда ради распоред богослужења за цркву у Ђ. — Исписан је натјечај на мјесто парох. помоћника у В. П. — Оба вјештене су овоподручне црквене општине да се столови у пјевницама не смију продавати. — Позвана су подручна парох. звања, да тисканице за именик ваншколске младежи које веронауку полазе и полазити морају, код Срп. Ман. Штампарије у К. набављају. — Тужба парохијана у К. против тамошњег пароха Ђ. О. издата је истоме на очитовање. — Издата је наредба да се олакша поступак при трократним покушајима мирена несагласних супруга. — Донесена је једна бракоразводна пресуда гласећа на развод брака. — Уз то је ријешено више бракоразводних и других, мање важности предмета.

Извјештај

о шестој редовној сједници правосл. српске епарх. конзисторије пакрачке, држаној 21. јуна (4. јула.) 1905. под предсједањем Његова Високопреосвештенства господина епископа Дијецезана *Мирона*.

Јереј Т. И. администратор парохије у Г. С. кажњен је ради не удовољавања дужностима и ради изгрета против реда и дисциплине, новчаном глобом од 100 К. у корист свешт. удовичког фонда. — Поводом отписа високе владе издат је налог парох. звању у Д. Р. да из матица крштених брише М. Г. — Узето је на знање саопштење високе владе, да је свешт. удови М. В. из Б. подијелила подпору од 150 К. и о томе је молитељница обавијештена. — Препоручена је високој влади молба јереја М. М. пароха у Г. на припомоћ ради лијечења. — Позвано је подручно свештенство да до 17./30. IX-ог поднесе од високославног Школског савјета затражене податке о школама. — Узети су на знање извјештаји катихета у средњим школама на територијуму епархије пакрачке о катихизирању у прошлој школској години и поводом истих издате су њеним катихетама сходне упуте. — Извјештаји окр. протопрезвитера и то новоградског, беловарског и вођинског о времену и мјесту овогодишњих свештеничких исповиједи и братских сабора, узети су на знање. — Упућен је јереј М. Ц. парох у Љ. и јеромонах о. С. В. администратор у Б. да замјењују јереја М. Ђ. за вријеме његова допуста ради лијечења. — Подељен је допуст окр. протопрезвитеру новоградском К. Т. — Оставка протопрезвитера А. Ђ. у В. на скрбништву умировљеног јереја М. Ј. узета је на знање, а за скрбника истоме јереју предложен је надлежном кр. кот. суду протопрезвитер С. С. из П. — Умољена је висока влада за што скорје брисање М. С. из ркт. матица жуње у Т. и одобрење одобреног уноса у матице парохије у Б. — Услед пријаве парох. звања у Б. упућена је ц. о. у В. да Ј. Б. не смије вршити дужности црквењака и татора у тамошњој цркви, а уједно је упућено парох. звање у Б. да конкубинат исте Ј. Б. и С. Р. поново пријави надлежној кр. кот. области. — Јереју М. Б. пароху у К. подијељен је допуст ради лијечења. — Услед смрти пароха у Б. јереја М. М. учињено је сходно расположење са истом парохијом до коначнога њезина попуњења. — Поднети су високој влади матични изводи о накнадно у матице крштених унесе-

них С. М. из О. и С. Р. из Њ. — Није уважена молба умировљеног јереја М. Љ. да му се повјери администрација парохије у Б. — Очитовање јереја Ђ. О. пароха у К. на тужбу парохијана његових узето је на знање и исти је најозбиљније опоменут да се клоњи биртије. — Услед тужбе П. Л. трговца у Р. против умировљеног јереја М. Љ. ради недостојног владања, поверено је јереју С. Ј. пароху у О. да спроведе истрагу. — Ради учињених престапа кажњен је усменим укором пред конзисторијом јереј Ј. М. парох у Д. — Избору пароха у К. припуштен је јереј М. Ђ. парох у С. као једини компетент. — Обавијештене су неке црквене општине о безуспјешном испицу стечаја ва парохију. — Ријешавано је више бракоразводних и других мање важности предмета.

Извештај

о седници архид. конзисторије држане у Карловци 22. јунија (5. јулија) 1905. год. под председништвом Његове Светости преузвишеног Господина *Георгија*, срп. Патријарха.

Кр. уг. министар председник одбија молбу умир. јереја П. Н. пароха у Шуљму ради уноставања у парох. звање и приставања личног помоћника. — С. О. извештава на оvd. молбу да је од 2. (15.) децембра 1904. као администратору у Н. јером. о. Н. С. припомоћ од 400 К у тецај ставио. — Јером. о. С. С. из В. Ремете је одређен за протопрезв. капелана у М., те је умољена епарх. конзисторија у Б. да на исто капел. место стечај распише, пошто има доста богослова без места. — Припуштен је полагању стечајног испита јер. Б. П. парох. помоћника у З. — Јер. Е. Д. админ. парохије у П. потврђен је као једини компетент за пароха у Пр. — Позвато је окр. протопрезв. звање у З. да за Србе ђаке у тамошњој реалној гимназији поднесе оцене из владања и успевања. — Окр. протопрезв. земунски подноси извештај о успеху из веронауке у тамо подручним како вероисповедним тако и комуналним школама, да је у вероисповедним врло добар био, у комуналним у опће добар, а лош у Купинову, Петровчићу и Д. Товарнику, услед тога наложено је окр. протопрезвитеру, да тачно испита узроке неуспеху и конз. извештај поднесе, да би се могло сходно наређење донети, да се недостаци успеху веронауке отклоне. — Приликом поднашања извештаја окр. протопрезв. звања у В. о одржаној свештеничкој исповести, наређено је истом протопрезв. звању да накнадно одржи исповести са свештеницима М. Ђ. из Д., Д. М. и Т. Б. — Парохија у Шаренграду предана је у администрацију јером. о. Г. З. из ман. К. и решено је стечај расписати. — Известити цркв. опћину у Карловци, да је С. О. на молбу Његове Светости преузв. Господина Георгија Бранковића одобрио припомоћ од 800 К. годишње на у име плате свештенику при цркви храма св. Апостола Петра и Павла. — Услед молбе протојереја В. К. из К. у ствари приставања за личног му капелана јер. Ј. Ј. из П., пре мериторног решења позвати истог протојереја, да лекарском сведочбом докаже, да због старости ил слабости телесне ил душевне не може парох. дужности испуњавати. — Приликом поднашања извештаја прав. срп. парох. звања у В. о успеху и владању ученика Срба у тамошњој гимназији, равнатељства реалгимназије у З. и извештаја јер. А. Ж. професора и катихете из О. у тамошњој реал. гимназији, вел. гимназији, вишој трговачкој школи и о појању Срба ученика прав. вере у кр. учитељској школи за 1904/5. шк. годину, позван је јер. А. Ж. да поред сваког ученика метне специјалне оцене из горњих предмета и владања. — Јером. о. Т. У. из Ман. Б. одређен је у пакрачку епархију на администрацију упражњене које парохије, коју му тамошња конзисторија одредила буде. — Како у резоници Гутмановој у Белишћу код Валпова се налази по 100—200 Срба раденика прав. вере млађих и неожењених, који се жене Шокицама под реверзом ил прелазећи у кат. веру напуштају своју веру ил живећи у конкубинату с католичкињом деца им се у катол. вери на име матере одгајају, а које с тога, што на фабрици нема прав. цркве, остају без богослужења и без исповеди и причешћа, без икакве хришћ. утехе; те да неби исти раденици и даље остали без религијозно-моралне поуке и да се ограничи по српство и православље погубни утецај римокат. жупника Ј. из В., то је на трошак епарх. фонда изаслан протојер. Л. Б. парох из О., да на лицу места све појединости и околности у горњој ствари испита и да се у име конзисторије стави у споразум с власником резонице бароном Гутманом и да га леним начином приволе, да се тамо у резоници подигне богостоља, и да се свештеник одржи. — На молбу парох. звања у О. решено је, да се и самоубице

— пошто су у том часу несвесни били — могу опојати — но не у цркви —, сахранити и до гробља свештеником испратити али без икакве параде т. ј. без ђака, барјака, ришида и т. д. а у погледу места, где ће така лица на гробљу сахрањена бити, спада то питање у делокруг цркв. општине, чије је гробље. У горњим питањима се обратила ова конз. на св. архиј. Синод за начелно и генерално решење. — Позвана су сва парох. звања, да под лично одговорношћу пароха имају одмах након обављене протопрезв. визитације у препису доставити из контролне књиге по протопрезв. убележене опажене мане. — На молбу и трошак цркв. општине у Р. изаслата су два члана конзисторије, да извиде, да ли је црква свих светих у правосл. духу оправљена и да ли су слике насликане и на иконостасу намештене према прописима наше иконографије. — Изаслат је окр. протопрезв. земунски у П. да иконостас прегледи, да ли је у духу прав. сачињен и иконе смештене и насликане и ако, да и цркву и иконостас освети. — Наложено је најстрожије парох. звању у М. да исказнице о мени житељства из прошле године у року од 8 дана статистичком уреду пошаље. — Спроведена ја молба П. П. свршеног богослова кр. зем. влади ради опроста година. — Одбијена је молба штампарије у Загребу, да се наложи јером. о. С. В. у ман. К. да плати дуг за дело „Знаменити Срби“. — На тужбу А. М. из Н. К. наређено је цркв. општини, да у будуће има родбини фундатора и завештатеља општинских при парастосу истих давати свеће у цркви. — Донето је 29 решења у бракоразводним парницама и 3 пресуде на развод брака гласеће.

Извјештај

о седмој редовној сједници правосл. српске епарх. конзисторије пакрачке, држаној 12./25. јула 1905. под председањем Његовог Високопреосвећенства господина епископа Дијецезана *Мирона*.

На допис високе владе наложено је парох. звањима у Н., Н. и Б. да се у матици вјенчаних код И. и М. А., Д. и М. Е. и Т. О. и Ј. рођ. у К. има забиљежити додатак о њихову браку. — На допис високе владе наложено је парох. звању у Ђ. да у матицама крштених код Б. У. забиљежи додатак о посиљењу његову по М. У. — На иконостас у Н. С. стављене су примедбе са иконографске стране. — Извије-

штене су свшт. удове у Б. М. В. и Ј. О. да им тражене припомоћи од високославног саборског одбора нису могле бити подијељене. — Обавештен је окр. протопрезвитер С. С., да му је по саборском одбору подељена годишња припомоћ са 1. марта 1905. у течај стављена — А тако су обавештени и свештеници Д. П., Н. К. и Г. К. да им је 1. априла 1905. подељена припомоћ у течај стављена. — Јереј Г. К. админ. парох. у П. решен је те дужности и подељен му је мољени отпуст за епархију вршачку, а на његово место постављен о. Т. У. јеромонах ман. Б. — Јереј Т. М. админ. парох. у Г. С., опоменуто је да не изазива општинаре и црквени одбор и да не пречи рада њихова, већ да им у послу њихову помаже. — Умољена је Његова Светост патријарх Георгије, да као председник св. Синода посредује да се у трговачким школама уведе наук вере као обвезан предмет. — Позвано је протопрезвитерско звање у Б., да из свог списка свештвенства поднесе епарх. конз. овој извод о обављеном упису катихете Р. Г. — Позван је јереј Т. И. да извести, да ли је он благовремено оностраном поверенику јавио да не долази одређеног дана у Г. — Парох. звање у Н. Г. обавештено је да се библијска повесница у прва четири разреда више пучке школе учи по удбенику Ј. Б. — Препоручена је молба јереја М. Ђ. високославном саборском одбору ради припомоћи. — Пожурен је кр. кот. суд у П. да што пре реши онострани предлог о именовању новог скрбника оболеломе јереју М. Ј. — Н. М., сврш. богослов моли мјесто, које ће му се дати док поднесе своју богословску апсолуторну сведоџбу. — Довршене су три бракоразводне парнице, које гласе на развод брака, и више других брачних и мање важности предмета решено је.

Извештај

о седници епарх. конзисторије, држаној у Темишвару 5. (18.) јулија 1905. под председништвом високопречасног Господина архимандрита *Исака Дошена* потпредседника конзисторијског.

Обављено је свечано заклињање новоизабраног конзист. члана Младена Пилића мерника из Срп. Итебеја. — По налогу вис. министарства просвете наређене су неке матичне исправке. — Узети су на знање отписи истога министарства о подељењу држ. припомоћи неким оводручним црквеним општинама, свештеницима и свешт. удо-

видама. — Узет је на знање извештај известиочев да је презид. расписан стечај на једно место у стип. заклади Петра Божића. — Узет је на знање отпис всл. С. Одбора о стављању у течај мировинске припомоћи јер. Јовану Краниковићу, као и извештај известиочев, да је исти умировљ. јереј о томе презид. извештен. — Извештен је јер. Свет. Теодоровић, парох у Ечки, да му је всл. СОдбор поделио припомоћ из јерарх. фонда за лечење у износу од 150 К. — Узет је на знање извештај известиочев, да је о одлуци всл. СОдбора којом је јер. Д. Предићу као админ. фењском припомоћ из јерарх. фонда у течај ставио, исти јереј извештен. — Узет је на знање извештај Преосвећенога Господина Епископа да је опростио половину казне и последица досуђених јер. Д. Путнику овдашњим решењем. — Умољен је всл. СОдбор, да извести за које стечајеве и огласе урштене у „Срп. Митропол. Гласник“ дугује ова епарх. власт благајници фондовској. — Узет је на знање извештај известиочев, да је због прешности за заступника ове епарх. власти у парници манастира са рум. јерархијом президијално постављен др. Ст. Малешев. — Најтоплије је препоручена „Ср. прав. пров. задруга Св. Мајке Ангелине“ у Будимпешти подручном свештенству и путем истога верника ове епархије. — Позвано је на изјашњење парох. звање у Карлову због неиздавања матичног извода управе земунске болнице. — Уз припуштање избору свих компетентата осим јер. Д. Мојића и Д. Путника, одређен је избор пароха у Т. Хиђошу. — Одређен је избор систем. парох. помоћника у Т. св. Миклушу, као и избор пароха у Куману, избору су припуштени сви компетенти. — Узет је на знање извештај поверенства за стечајна испита, да су положили стечајни испит јереји: С. Станков, С. Стајић, Ј. Димитријевић, Г. Кузмановић, и Ђакон Ј. Татаровић. — Одобрено је избор јер. Наума Марјановића за пароха у Н. Сентивану. — Узет је на знање извештај прот. Ђ. Влаховића о разрешењу прот. Ј. Новаковића од администрације протопрезвитерата арадског и предаји управе истога протопрезвитерата прпт. Ст. Жупанском; уток пак Милоша Станковића против горњег акта одбијен је. — Узета је на знање оставка протођакона Ђ. Звечића на вероучитељству у средњим школама темишварским и умољен је Преосвећени Господин Епископ Дијецезан, да у погледу именована катихете у истим школама сходно расположење учини. — Наређене су неке матичне исправке. — Учињена је пријава овоеп. админ. одбору против председника, потпредседника и целог црквеног одбора кетфељског због ренитенције. — Изречене су две бракоразводне пресуде. — Свега је донесено 62 решења.

Извјештај

о сједници епарх. конзисторије горњо-карловачке одржане у Плашком, дана 14. (27.) јулија 1905. године под председањаштвом Његова Високопреосвештенства г. епископа дијецезана *Михаила*.

Извине неких чланова о недоласку им у сједницу, узете су на знање. — Против јереју М. О. п. у Д. поведена је фишкарна акција због разних тежих дисциплинар. преступака. — Притужба ц. о. потпредседника у Х. Ј. Ч. против јереју П. В. уступљена му на изјашњење. — Призив Н. Т. из Д. против ријешењу овоепарх. конзисторије у ствари притужбе његове против јереју М. Р. а. п. у Д. поднесен је високодостојном М.Ц.С. на надлежно ријешење. — Наложено је јереју М. Г. п. у М. Г. да поднесе проповједи изговорене народу у 1903. па надаље. — Расписан је стечај на парохију у Четвртковцу (протопрезв. костајнички). — Умољена је в. в. за дозволу, да парох у Р. С. К. као катихета у С. несметано потписује ћирилицом. — Послије спроведене истраге против администратора парох. у Ј. а М. М. ријешено је: лишити истог од администрације парохије у Ј., осудити га на снашање повјеренствених трошкова; подједно умолити високопреосв. еписк.-дијецезана, да против истому јеромонаху сходно дисциплинарни поступак одредити изволи. — Притужба јереја Д. Ш. пароха у М. против јереју М. В. п. у Љ. уступљена му на изјашњење. — Одређен је изванредни надзор над катихетским радом јер. М. В. у школи у Љ. — Пријава правосл. срп. п. зв. у Дљ. Грач., о уредовању надлежнога кр. кот. суда са странкама прав. вјере у неђељне и празничне дане, уступљена је в. в. с тим, да дотичнога судца притегне на одговорност и долично казни. — Извјештај протопрезвитера Ст. К. о примопредајама парохија у П. Т. и Т. узет је на знање. — Одобрено је напрт иконостаса за цркву у Драгоштињи. — Умољена је в. в. за повишење подвоза оштете јереју Д. Ш. пароху у М. у сврху катихизације на школи у Ф. — Усвојен је „напрт“ формулара за „Тједник“ о катихизацији правосл. ученика у свим основним школама, са стављеним плановима овоепарх. конзисторије: јерејем Г. В. п. у П. и Д. Љ. учитељем у К. — Извјештај протопрезвитера Н. Е. о примопредаји парохије у Б. узет је на знање. — Притужба парох. зв. у М. против учитељу у М. Ј. Р. уступљена је в. в. — Потврђен је избор јереја П. Р. за пароха у К. — Молбенице овоподруч

свештеника и свештеничких удовица за високосл. припомоћ препоручене су на надлежном мјесту. — Ријешено је до 20. бракоразводних предмета. — Напошљетку узет је на знање извјештај пр. биљеж. конзисторајал. јер. П. Р. о раду пре-часне Е.К. гор. карловачке од 22. августа 1902. па до 14. (27.) јулија 1905. године.

Извјештај

о осмој редовној сједници правосл. српске конзисторије пакрачке, држаној 23. августа (5. септембра) 1905. под предједањем Његова Ви-сокопреосвећенства господина епископа Дије-цезана *Мирона*.

Изречен је укор пред епарх. конз. јереју Ј. М., пароху у Д., уз сходну поуку Њ. Вис. господина епископа. — Парох. црква у В. осве-ћена је и за богослужење отворена. — Ј. М. сврш. богослов и конз. подбиљежник дао је оставку на том мјесту, које ће се поунити првом при-ликом. — Одобрене су од високе владе послане скице за цркву у В. — Обустављена је сесио-нална одштета пок. јереју М. М., пароху В. — На отпис високе владе наложено је парох. звањима у З. и С. да у матицама крштених код Д. Ј. и П. В. у С. забиљежи се додагак о по-закоњењу дјецe накнадном женидбом родитеља. — Према примедбама високе владе исправљено је основно писмо стипендијске закладе М. и А. Б. — Узет је на знање допис високе владе да је смрћу детета удове К. К. постала расправа о верозаконској припадности истога детета бес-предметна. — Исправљени су одресци о епархији пакрачкој из „Именика достојанственника и činovника“ и поднесени председништву високе владе а свештенство позвано на претплату. — На до-пис високе владе наложено је парох. звањима у В. и Г. С., да у матици венчаних код М. и С. С., и П. и Д. П. забиљежи да је исти брак разведен. — Узето је на знање да је кр. кот. суд у П. именовао скрбником умоболном јереју М. Ј. протопрезвитера С. С. — Умољена је влада да исти јереј буде о земаљ. трошку оскрбљен у земаљ. заводу за умоболне у С. — Присутни седници чланови узеше са болом у души на знање смрт пок. арх. И. Р. и пок. је изречено „Вѣчная память“. — Потврђен је из-бор јереја М. З. за пароха у К. — За извиђење тужбених навода ц. о. у Г. С. одређен је за повереника јереј П. Б. — Одређено је опслу-живање упражњене парохије С. — Узет је на

знање извештај окр. протопрезвитера Ј. Ш. у В. о успјеху из веронауке на р. г. у В. и гимн. у В. — Јереју Т. И. враћена је његова непо-средно поднесена впреч. М. Ц. С. тужба. — Јереј П. Б. парох у В. Б. опоменуто је да не да више повода тужбама против себе. — Замо-љена је висока влада да се у цркви у В., неки нови предмети поправе. — Препоручена је молба Ј. М., пароха, у Г. епарх. конз. у Н. С. на место пароха у Н. С. — Потврђен је избор јереја К. М. за пароха у С. — Уток Т. И. поднесен је впреч. М. Ц. С. — Упућена је Д. Ш. да се поврати своме мужу Р., јер њихов брак склоњен у Америци има пуну важност. — Умољена је епарх. конз. у П. за сходну одредбу парох. звању у Ј. гледе издања по-требног уверења за венчање М. Ђ. — Изаслато је повериство ради извиђења тужбених навода С. Б. проти Т. И. — Усавјетован је јереј Ђ. К. парох у Л. и учитељ М. М. да се измире. — Упућено је парох. звање у П. гледе позакоњења Б. сина А. и Б. Г. у П. — Јереј Н. К. парох. по-моћник у В. именован је админ. у С. К., а сврш. богослов Н. М. из М. парох. помоћником у В. — Умољена је висока влада да се развод брака супруга Д. и Д. К. у матице вјенчаних заби-љежи. — Изаслано је повјеренство на тужбу проти С. Б. пароха у Л. ради разних преступа. — Поверено је окр. протопрезвитеру у П. С. С., да састави нове статистичке формуларе за списање народа. — Уз то је решавано преко 40. брачних и неколико мање важности предмета.

Извештај

о седници епарх. конзисторије, држаној у Теми-швару 23. августа (5. септембра.) 1905. под председништвом Преосвећенога Господина Епи-скопа *Георгија*.

Оверовљени су записници од прошле две седнице. — Узет је с болом у души на знање извештај Преосвећенога Господина Епископа, о смрти архимандрита Илариона Руварца а с одо-брењем извештај, да је упутио парох. свештен-ство и братства овоподручних манастира, да смрт истога архимандрита огласити даде и да покојника на св. литургијама у току од 40 дана спомињати има; уједно је закључено, да се братству манастира Гретега изрази саучешће. — Узет је с болом у души на знање извештај о смрти Светозара Дражића пароха срп. крстур-скога и члана ове конзисторије; за привр. админ. срп. крстурске парохије, постављен је јереј Ми-лош Пејић, с. п. п. карловски, уједно је учи

њено расположење, да се иста парохија стално попуни. — На темељу наредбе вис. министарства просвете наређен је матични исправак у Ср. Крстуру. — Услед замолбе истога министарства упућено је подручно парох. свештенство на обдржавање минист. наредбе од 1901. бр. 47228. у погледу истављања датума и по нов. кал. у матичним изводима. — Узет је на знање извештај истога министарства о подељењу држ. припомоћи неким овоподручним свештеницима. — Узета је на знање одлука вел. СОдбора о стављању у течај плаћа овоконзист. фискалу Дру Сави Путнику, о чему је исти фискал извештен. — Умољен је овоеп. Адм. Одбор, да таксу за неке стечајеве, расписане у „Срп. Митропол. Гласнику“ на упражњена свештеничка места, вел. СОдбору отпошље. — Извештен је окр. прот. Ђ. Влаховић и црквена опћина у Т. св. Миклушу и Куману, да се избору пароха у истим опћинама приступити може. — Услед пријаве од стране ЕАОдбора, позван је на изјашњење јер. Ал. Стојковић адм. парох. иванђанске због бесправног издавања под закуп парох. сесије. — Упућен је окр. прот. арадеки, да јер. Наума Марјановића изабранога пароха новосентиванског у знање уведе, а окр. прот. вел. бечкеречки, да администрацију друге парохије срп. прњанске преда јер. Алекс. Бранковићу, досадањем админ. новосентиванске парохије. — Позван је члан ове власти јер. Илија Белеслијин парох. тем.-фабрички, да што пре обави поверени му извиђај у спору око издавања цркв. столова у Кечи. — Одређен је избор систем. парох. помоћн. у С. Елемиру. — Извештен је вел. С. Одбор, да је ова конзисторија стипендију из закладе Петра Божића, поделила сврш. богослову Душану Замуровићу. — Извештаји окр. протопрезвитера о катихизацији на средњим школама уступљени су на употребу конзисторијском бележнику. — Узет је на знање извештај известиоцев, да је архид. конзисторији президијално уступљена молба ђаконa Силв. Перића, којом компетује на место пароха у Бингули. — Позван је на изјашњење ђакон врањевачки Силв. Перић због удаљења из места службе без претходне пријаве пароху и без сачеканог допушта од епископа дијецезана. — За катихету и учитеља српског језика у средњим школама темишварским постављен је привремено прот. капелан јереј Милан Долга. — Иавештен је вел. СОдбор, да преминули умировљ. парох кетфељски јереј Јован Крениковић није оставио за собом ни удовице, ни малолетне деце. — На предлог окр. прот. арадског Ст. Жуданског постављен је за учитеља науке о вери, и срп. језика на осн. несрп. школама арадским тамошњи српски вероисп. учитељ Милош Ковинчић. — Предузети су кораци, да се попуни место прот. капелана арадског. — С препоруком су спроведене молбе неких свештеника и свештеничких удовица вис. министарству просвете ради получања држ. припомоћи. — Од-

бијен је уток црквене општине санадске и уток администр. санадске парохије јер. Добривоја Николића против оvd. решења, којим је уништен избор пароха у Санаду. — Издати су фискалу на мњење списи, који се односе на међусобна потраживања јер. Милутина Думића и јер. Јов. Јовановића свештеника меленачких. — Одобрен је распоред слика за иконостас св. цркве модошке као и уговор склопљен са сликаром Ст. Алексићем за израду истих икона. — Да би се стечај на место пароха у Иванди расписати и избор истога правилно обавити могао, умољен је ЕАОдбор за обавештај, да ли је та црквена општина правилно организована, и да ли су заостали јавни терети на парох. сесији исплаћени. — Расписан је стечај на место прот. капелана у В. Бечкерекy. — Донесено је неколико решења у бракоразводним споровима. — Свега је донесено 87 решења.

Статистика иселења.

Како је исељавање у Америку и Бугарску у свима крајевима, где наш народ живи, јако отело маха; било би умесно, кад би се наше автономне власти побринуле, да се о тој жалосној појави води озбиљна рачуна. Прд условима автономног статистичког звања, дало би се то врло лако постићи. Путем парохијских звања наиме могли би се у одређеним роковима прикупљати тачни подаци и о исељавању. И сâм сам као парохијски свештеник у својој парохији почео од општинског бележника повремено изискивати: „Исказ о оним особама, које су добиле путни лист за ивоземство“, а из кога се лепо види, ко је све и за куда добио путни лист, кога води са собом и ради чега иде. Парохијска звања већ из сопствене побуде треба да воде тачну евиденцију и о тој грани и начину кретања у парохији, јер то им је потребно како за састав бирачке листе, тако и за основу разреза парохијала, па и за многе друге појаве и службене потребе.

Када будемо имали тачних података о исељавању, можемо са много више изгледа на правилно решење приступити решавању питања: „Зашто се наш народ исељава“, питању, о коме би се дало врло много премишљати, а које се код нас или олако узима, или се о њему без икаквих података тек нешто говори, да се не ћути. Уопште је исељавање појава, која дубоко засеца у живот нашег оностраног народа, о којој би и осталој нашој интелигенцији много пре ваљало озбиљно промислити, но што (са

пуним цеповима) кљука бедни народ шупљим фразами и програмима, а све за свој лични и страначки интерес.

А сад на основу ститистике о путним листовима ево неколико података о исељавању. Штета, што у држ. статистичном звању не воде бригу о баснословном српском нехату, те да уместо нас и по народности исказују број исељеника; оно зна само за Мађаре и Немађаре, а коме требају и други подаци, нека се сам засуче. Најпосле и право је тако, јер као што неби дали, да други уместо нас куса, исто тако, не треба да чекамо, да други за нас ради.

У *ужој Угарској августа* месеца о. г. добиле су путни лист за иноземство 10.962 особе, од ових 6742 особе ли у сврху исељења, 4220 особа пак у друге сврхе. Са овим путним листовима добиле су право исељења 9123 особе, а право путовања са другом сврхом њих 6439 особа, свега 15.562 особе и то 8795 мушких и 6767 женских.* (Према овоме је прошлог месеца извађено 10.317, а августа месеца прошле године 13.317 путних листова.) Од оних, који су добили право исељења, отишло је у Америку 6790, у Румунију 1333, у Немачку 295, у друге земље 5705 особа. *Највише* путних листова вађено је у *Торонталској* жупанији 735 (*дакле у крају, где већином Срби живе!*).

У *Хрватској и Славонији* издато је *августа* месеца 2613 путних листова (прошлог месеца 1885, а августа прошле године 1266). Право на исељење добиле су овде 3184 особе. И овде је највише путних листова гласило за Америку.

Им'кај оушн слышати, да слышитъ!

Бранко.

ЛИСТАК.

Вести.

Прослава крсног имена Његове Светости. Као сваке године, тако је и ове године свечано прославила Његова Светост своје крсно име св. Димитрија, а уједно и дворске капеле која је посвећена спомену св. Димитрија.

У очи празника одржано је у дворској капели бденије.

* Овде су урачунати и сапутници, јер на један путни лист може читава породица ићи.

У јутру је рано банда варадинска — 70. регементе — честитала Његовој Светости крсну славу, одсвиравши неколико цијеса са познатом прецизношћу.

Пред службу је свештенство оба реда у лепом броју поздравило Његовој Светости крсну славу. Славослов је био високопречасни г. архимандрит крушедолски Анатолије Јанковић, који је изразивши јој оданост и љубав као својој црквеној поглавици, која је и дасад а уверен је да ће и у будуће бити штит и заштитник свештенства оба реда, поздравио крсну славу, изразивши радост, што је у потпуном здрављу дочекала и овогодишњу своју славу, те изјавио жељу, да је још много година у здрављу дочекује.

Завршивши свој поздрав са ускликом: Живела Његова Светост!, присутни у глас узвикнуше: Живела Његова Светост!

Захваливши се Његова Светост на поздраву и одавши хвалу Свевишњему што је и овогодишњу своју крсну славу здраво дочекала, и ако осећа старосне знаке што их старост доноси, препоручивши се милости Божијој, да је и на даље одржи у животу и здрављу, благослови присутне својим архијерејским благословом.

У дворској је капели благоизволео служити Г. епископ будимски Лукијан Богдановић, а у саборној цркви г. епископ бачки Митрофан Шевић.

У капели је била присутна и Његова Светост.

У своје је време освећено славско кољиво.

По свршетку литургије примала је Његова Светост честитке од месних власти и појединаца, међу којима су били и високоблагородна г. г. генерали Кнежевић и Боројевић, овај последњи са госпођом, капетан Станко Милић са госпођом, Антоније Хаџић председник Матице српске, др. Лаза Костић, кр. саветник Стеван В. Поповић — Чика Степа.

Како су неке новине јавиле, да Његова Светост на св. Димитрија навршује 50 година од како је ступила у свештенички чин; то су јој многи и многи честитали педесетогодишњицу.

Познато је, да Његова Светост на св. Николу навршује 50 година, од како је ступила у свештенички чин.

Пред ручак је г. игуман раванички Сергије осветио водицу, а потом се отишло у трапезарије на ручак.

У великој је трапезарији било које домаћих, које званица 48, а у малој 16.

Славски је колач пресекао високопречасни г. Анатолије Јанковић, а славски су кумови били високопреосвећени г. епископ горњокарловачки Михаило и високоблагородни г. генерал Светозар Боројевић.

За тим је Његова Светост захваливши се промислу Божијем, што се Његова благодат излила и ове године над њиме, да је дочекала и ове године у здрављу у кругу својих пријатеља своју крсну славу св. великомученика Димитрија, који ју је и до сад заступао, те га моли да га и у будуће заступа, наздравила својим милим гостима браћи епископима, г. г. генералима, госпођама, капетану Милићу, архимандритима, протама, протосингелима и свима гостима, рекавши, да нема друге жеље, до ли да и до године у здрављу дочекају св. Димитрија.

У име присутних се гостију захвалио Његовој Светости г. епископ Михаило, рекавши, да и ако се један његов брат радо назива првенцем Његове Светости, ком он то право не признаје, пошто је управо он то, јер је он први под председништвом Његове Светости изабрат био за епископа, те као такав — рече — подиже чашу у име своје и своје сабраће, а и свију присутних гостију, да је напије у здравље Његове Светости са жељом, да св. Димитрије услиша наше синовске молитве, који је Вашу Светост и досада уздржао неоскврњена и цела и против отровна пера и јевика, да можете погледати весела лица на прошлост, а моћи ћете и на будућност. Дела, што је Ваша Светост до сад учинила, осигурала су Вам трајније име и спомен од туча и меда, и ми сви пливамо у радости што видимо Вашу Светост окићена у добрим делима да руководи брод црквени, па кад божији благослов узбуде и на даље уз Вашу Светост, нема те силе, нема пера ни језика отровна, који ће наудити Вашој Светости. Живели!

Кр. саветник Стева В. Поповић наздравно је присутним госпођама генералици Боројевићки и капетаници Милићки. Почео је српски а продужио немачки. У здравици је својој врло вешто опртао позив и дужност жена.

Патријарашко-народни секретар др. Лаза Секулић напио је здравицу у здравље деце Његове Светости — кћери и зета и њихове деце.

Око $\frac{1}{2}$ 4 сахата устало се од богате трпезе, те су се гости са Његовом Светости повукли у споредну собу, где су неки до 6 сахата остали, а неки раније отишли.

На појутарје је после архијерејске службе одржан парастос.

Високопреосвећена су се г. г. епископи повратили у своје резиденције, да у Сион дођу о св. Николи, ког ће дана као што рекосмо Његова Светост прославити педесетогодишњицу свога ступања у свештенички чин.

Посета у богословији. Његово високопреосвећенство г. епископ горњокарловачки Михаило, благоизволео је приликом свога бављења у Карловцима обићи неке разреде богословије и присуствовати предавањима код млађих професора-суплената.

Високопреосвећени није био свугди задовољан са предавањем, што је у осталом и појмљиво, кад код нас у богословији никако да се дође до спремних и сталних професора, него се штудије дају да их предају и они, који их никако нису ни слушали.

Како је у изгледу, да ће први идући св. архијерејски Синод предузети и преустројство богословије, и све, што се показало као непрактично и штетно по наставу, на боље изменити, а особито са свим друкчије одредити квалификацију и положај професорских кандидата; нема сумње, да ће опажене мане и недостатци високопреосвећеном г. епископу Михаилу добро доћи при престојећем преустројству.

Заиста је била аномалија, да су се код нас у богословији постављали одмах за професоре свршени руски и черновички академичари, без икаквих испита, и да су им се давале и оне штудије да их предају, које нису ни сами слушали.

Ми се надамо, а снама и сваки пријатељ наше богословије и свештенства, да ће идући св. архијерејски Синод уредити нашу богословију онако, као што то захтева њен углед, те је уздићи на висину, на којој треба да стоји, и да ће му једино и само то бити пред очима, без обзира на сваке друге обзире.

Даље је и то за осуду, што и ако се у §. 103. III. кр. рескрипта од 10. Авг. 1868. вели „да се за изабрање професора богословије установљава стално стипендија са 600 фор.“, не издаје иста стипендија, којом би могли доћи до спремних професора.

Високи гости. 19. о. м. (1. Нов.) у 12 сахата пре подне учинила је Његова Преузвишеност г. фл. гроф *Карло Ауерсперг*, ново именовани заповедник XIII. кора Његовој Светости своје подворење у друштву са својим генералштабшефом бароном *Решеном*, генералом *Светозаром Боројевићем* из Варадина, мајором *Димитријем Михајловићем* и ађутантом *Кубинским* хусарским надпоручиком.

С њима је дошао и високопреосвећени г. епископ бачки *Митрофан Шевич*.

Његова је Светост послала своја четворопрежна каруце у Варадин по високе госте и још крушеделска, која су их и одвезли у Варадин пред вече.

Његова је Светост благоизводела своје високе госте задржати на ручку. За време ручка свирала је варадинска банда пред двором.

— **Отварање ђачке трпезе.** Племенита ова установа у овдашњој српској православној великој гимназији, отворена је сасвим у тишини 1. Новембра п. р. о. г. Рано у јутру у 7 сахати дошли су ученици са г. управитељем Радивојем Врховцем и професорима г. г. Иваном Маширевићем и Гл. Лазићем у стан удове ње Стерно, која ће ученицима доручак давати. Г. проф. катихета И. Маширевић изнео је у кратком али смишљеном и језгровитом говору значај ове добротворне установе и препоручио ученицима, да у целом своме животу иду ставом честитости, побожности и родољубља. За тим су се ученици Богу помолили. У „Ђачку трпезу“ примљена су ове године 42 сиромашна а вредна ученика.

Гимназијска управа и професорски збор одредили су да приходи од гимназијских забава и неки приходи од уписнице иду у ову сврху.

Познавајући родољубље наших Карловчана, као и осталог Српства, топло им препоручујемо, да својим приловима и легатима потпомогну ову племениту установу.

Горажде † арх. Илариону. Уредник нашег листа, као брат Иларионов, добно је од пароха у Горажду г. Лавара Косорића-Поповића, следеће писмо:

„Високопречасни Господине!

Част ми је што Вам могу јавити, да је овдашњи Црквени Одбор закључио у својој првој седници на конституисања, да се у овдашњој цркв. општинској писарници на виду држи портре Вашег покојног брата Архим. Илариона, у знак свог признања покојнику као српском великану, а и добротвору нашег св. храма, ког је он својим моћним пером узео у заштиту (Српска Краљ. Академија Глас XVI.) У истој седници (6. X. о. г.) овдашњи је Цркв. Одбор изразио признање свом пароху, што је у своје вријеме обавио парастос покојном Архимандриту Илариону. Саопштавајућ Вам то, молим Вас, да ми изволите, ако имате, за неко вријеме ради пресликавања спремити покојникову слику у бојама, а ако немате, онда Његову фотографију ради увеличања.

Примите уз синовљи поздрав и израз мог дубоког поштовања.

У Горажду 18. Октобра 1905.

Јереј Лазар Косорић-Поповић
председник Цркв. Одбора.“

Иларион је у XVI. Гласу српске кр. Академије написао расправу под насловом: „О натпису на цркви херцега Стефана у Горажду“, у којој је доказивао верност поменутог натписа и истинитост онога, што се у њему рекло т. ј. да је херцег Стефан саградио српску цркву у Горажду.

И за ту његову одбрану и расправу, донесоме свесни Гораждани поменути закључак.

Уредник: **Димитрије Руварац**, протојереј.

Јавна захвала.

Његова Светост, Преузвишени Господин *Георгије Бранковић* Патријарх, благоизволео је св. цркви потписане цркв. општине 100 круна милостииво подарити; услед чега потписана цркв. општина налази се побуђеном, да Његовој Светости и овим путем на добротворству том топло благодари. Нека Свемогући Његову Светост још дуго поживи на утеху и заштиту светог нам православља и српске народности.

Српска православна црквена општина у Риђици, 24. октобра (6. нов.) 1905. год.

Ст. Влајковић
перовођа.

Младен Проданов
председник цркв. општине.

Дим. Ђирић
парох.

Књижевност.

У 3. св. VIII. књ. „*Бог. Гласника*“, која је ових дана изашла, на стр. 191—196 приказао је г. *Радослав М. Грујић*, катихета бловареки, једно врло важно историјско дело једног римокатоличког богослова, језуите *Николе Нилеса* под насловом: „*Symbolae ad illustrandam Historiam Ecclesiae Orientalis in terris coronae S. Stephani*“ (Прилози за осветљење историје Цркве Источне у земљама круне св. Стевана.)

Приказивач својим леним и исцрпним приказом учинио је велику услугу нашим богословима, који до сада нису то дело познавали. Но он је одмах у почетку истакао, да је то дело „код нас остало скоро неопажено“, а у белешци је додао, како није приметио, „да га цитира ни један наш писац“.

Поводом тим желим допунити тај приказ приказивача с обзиром на ове његове истакнуте наводе. Име тог ученог и марљивог језуите није нипошто нашим богословима непознато. Име његово, као и друго дело његово „*Еорτολόγιον πρὸς χειρὸν* — *Kalendarium manuale* (Приручни календар за све три цркве), саопштио сам ја у расправи својој „О коливу“ у 1. св. V. књ. „Бог. Гласника“ (стр. 18—19.) Па као што сам се после из извештаја наше богословије уверио, набавила је то дело и наша богословијска библиотека. Мени је — разуме се — било познато и ово друго дело, које је сада г. Грујић приказао. Но исто је дело тачно навео већ г. Уредник „Срп. Сиона“ у бр. 11. од г. 1904. у свом чланку „Гаврило Мијакић и Павле Зорчић,

марчанске владике“, те је у истом баш по Нилес-у прештампао „заклетву Мијакићеву“, коју је потоњи саопштио по једној рукописној збирци свеучилишта у Будимпешти.

Толико у допуну приказа г. Грујића. Ја се уз помоћ библиотека, које су ми овде при руци, баш у овај мах бавим тим приказаним делом, те сам прикупио нешто грађе и намеран сам — ако ми послови дозволе — у овом листу саопштити „некоје допуне и исправке Грбићевој историји Карловачког Владичанства“.*

Загреб, 14. Октобра. Дим. Витковић.

Одговори уредништва.

Цркв. одбору у Батосеку. Ући ће у идућем броју. Г. Јакову М. Радичевићу у Подгорици. Послате „Поучне изреке С. П.“, пошто пису за наш лист, изнимно повратићемо Вам их.

Г. И. Ј. у С. Пошто песме не доносимо, не можемо ни Вашу примити.

Г. Д. Ђ. у Рифици. Изволите послати списак приложника, ког ћемо бадава штампати.

Црквеној општини у Даљу. Изићи ће у идућем броју.

Г. У. Ђ. у В. Ући ће у идућем броју.

Књижевни огласи.

ПРАВОСЛАВНА ЛИТУРГИКА

ЗА УЧЕНИКЕ СРЕДЊИХ ШКОЛА

САСТАВИО

Александар Живановић.

Цена је књизи К 1-20 — Обраћамо пажњу г.г. православним катихетама на ову школ. књигу која је прописана као школски учебник на средњим школама.

Српска Манастирска Штампарија.

* На овај Нилесов календар позвао се Иларион у своме чланку „Одломак из написане пре 1891. расправе о главним моментима у животу св. Саве“ посебан отисак из Летописа 42.

На њега се позвао и архимандрит др. Никодим Милаш у својој књизи „Славенски апостоли Кирил и Методије“, Задар 1881. на три места и то XVIII. и на стр. 199. и 359.

На Нилесове прилоге позвао се и др. Никодим Милаш 1889. у „Пропаганда, њезин постанак и данашња уредба“ на пет места и навео тачан наслов, и то на стр. 97. 103. 121. 162. 196.

На њих се позвао и Иларион у своме делу „Одломци о грозу Борђу Бранковићу и Арсенију Црнојевићу“ 1896. на стр. 100. где је и наслов навео.

На њих се позвао и Милутин Јакшић, у своме чланку „Два српска сабора“ „Богословски гласник“ I. књ. стр. 181. 2. и 3., где је навео и наслов.

А без сумње су се и други на њих позивали и познати им били.

Уред.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

Бр. Е. К. 314 ex. 1905.

81 2-3

Е Д И К А Т.

Овим се обавјештава Софија Бекић непознатог боравишта, да је њезин муж Ђуро покренуо против исте бракоразводну парницу код ове Еп. Конзисторије, па се позива, да се у року од 90 дана рачунајући од дана првог уврштења овог у „Срп. Сион“ пријави овој власти или лично или вјеродостојно писмено или преко свог на законит начин опуномоћенога заступника, јер ће се иначе речена парница и без ње и на њезину штету окончати.

Из сједнице Епарх. Конзисторије, држане у Плашком 1. (14.) септембра 1905.

Предсједништво.

Ad бр. К. 599/106. ex 1905.

3-3 78

С Т Е Ч А Ј.

Расписује се стечај на упражњено парохијско место VI. разреда у Шиклушу. Молитељи имају своје ваљано инструисане молбенице путем претпостављених им власти до 18. (31.) новембра 1905 г. потписаној конзисторији поднети.

Из седнице епарх. конзисторије будимске, држане у Сент-Андреји 1. (14.) септембра 1905.

Председништво.

Ad бр. К. 799. ex 1905.

1-2 86

С Т Е Ч А Ј

на упражњено место парох. помоћника у Куману II. плаћеног разреда.

Компетенти имају прописно инструисане молбе поднети надлежним путем овој конзисторији до 10. (23.) децембра о. г.

Епарх. конзисторија у Темишвару 18. (31.) октобра 1905.

Председништво.

Ad бр. К. 837. ex 1905.

1-2 87

С Т Е Ч А Ј

на упражњено место пароха у Кечи VI. плаћеног разреда.

Компетенти имају прописно инструисане молбе поднети надлежним путем овој конзисторији до 10. (23.) децембра о. г.

Епарх. конзисторија у Темишвару 21. октобра (3. новембра) 1905.

Председништво.

Бр. Е. К. 317. ex 1905.

2—3, 82

Е Д И К А Т.

Овим се обавјештава Јелена Вишњић непознатог боравишта, да је њезин муж Раде покренуо против исте бракоразводну парницу код ове Еп. Конзисторије, па се позива, да се у року од 90 дана рачунајући од дана првог уврштења овог едикта у „Срп. Сион“ пријави овој власти или лично или вјеродостојно писмено или преко свога, на законит начин опуномоћенога заступника, јер ће се иначе речена парница и без ње и на њезину штету окончати.

Из сједнице Епарх. Конзисторије, држане у Пашком, 1. (14.) септембра 1905.

Председништво.

Бр. 368. ex 1905.

2—2, 83

С Т Е Ч А Ј.

Ради попуњења једнога упражњенога професорскога места на овдашњој срп. правосл. вел. гимназији расписује се овим стечај за професора класичне филологије.

Основна плата редовног професора је 2400 К, станарина 560 К, петогодишња повишица 200 К, са законитим поступањем на вишу плату и правом на закониту мировину. Плата суплент-професора је 1600 К, без икаква додатка.

Молитељи нека поднесу своје молбенице и потребне исправе потписаној управи до 19. новембра 1905. по нов. кал.

У Новом Саду 16. октобра 1905.

У п р а в а

срп. правосл. вел. гимназије.

Ad бр. К. 1204/939. ex 1905.

84 1—3

Е Д И К Т.

У бракоразводној парници Илије Барвалца, из Боботе, против супруге му Душанке рођ. Марић, сада непознатог боравишта, расписује се едикт с тим, да се поменута Душанка овој конзисторији у року од шест месеци, рачунајући од дана првог уврштења едикта овог у „Срп. Сиону“ или лично или преко свога заступника пријавити има или место садањег свог пребивалишта означити јер ће се иначе бракоразводни поступак и без ње наставити и довршити. —

Из седнице архијерејске конзисторије у Карловцима 21. септембра (4. октобра) 1905.

Председништво.

Бр. Е. К. 288. ex 1095.

80, 2—3

С Т Е Ч А Ј.

Расписује се овим стечај на парохију I. плаћеног разреда у Широј кули, протопрезвиратерат лички.

Рок компетовању оставља се до 1. (14.) новембра 1905. године.

Из сједнице Епарх. Конзисторије, држане у Пашком, 1. (14.) септембра 1905.

Председништво.

Ad бр. К. 798. ex 1905.

1—2 83

С Т Е Ч А Ј

на упражњено место пароха у Иванди V. плаћеног разреда.

Компетенти имају прописно инструјисане молбе поднети надлежним путем овој конзисторији до 10. (23.) децембра о. г.

Епарх. конзисторија у Темишвару 18. (31.) октобра 1905.

Председништво.

Број 1174./IV. 1905.

3—3 79

Н А Т Ј Е Ч А Ј.

Према 16. тачци закладног писма блажене памети АЕиМитрополита сарајевског, високопреосвештеног Ђорђа Николајевића од 2. (14.) фебруара 1893. овијем се расписује натјечај на једну стипендију из његове закладе у своти од 640 К, одређену за слушаоца којег свеучилишта у Аустро-Угарској.

Компетовати могу Срби, младићи православне вјере, родом из Јаска (Сријем), а ако таквих неби било Босанци и Херцеговци.

Натјечатељи имају своје молбенице, овој АЕиМ конзисторији до 1. (14.) новембра 1905. поднијети и молби приложити:

1. Крени лист;
2. Свједоцбу о добро положеном испиту зрелости односно index и свједоцбе о колоквијама;
3. Свједоцбу лијечничку да су здрави;
4. Свједоцбу сиромаштва и
5. Свједоцбу парох. звања о владању свом и својих родитеља.

У Сарајеву 21. септембра 1905.

Председништво

српско прав. АЕиМ конзисторије добро босанске

Н и к о л а ј с р .

ДРУГИ ОГЛАСИ

Једина продаја за Хрватску, Славонију и Ријену
ИЗВРСТНИХ АУСТРИЈСКИХ ЦЕМЕНТНИХ ПРОИЗВОДА
БЕРНАРДО БРАУН и Комп.,
 Телефон: 528. **РИЈЕКА.** Брзојав: Бернардо Ријена.

разашиле **ПОРТЛАНД И РОМАН-ЦЕМЕНТ** признате безприкорне врсноће испод данашњих тржних цена.
ГРАДИТЕЉЕ **БЕТОН-ГРАЂЕВНЕ ПОДУЗЕТНИКЕ**
ПРОИЗВОДИШТЕ ЦЕМЕНТНЕ РОБЕ **ТРГОВЦЕ ГРАЂЕВНОГ МАТЕРИЈАЛА.**
 молимо да у својем властитом интересу прије него своје потребе за будућу годину понкрију,
 особито на наше јесенско распачавање приченају, јер ће нам тако бити омогућено ванредно
 повољне купове за год. 1906. закључити.

63 5-5

ЗВОНЛИВНИЦА И ФАБРИКА ГВОЗДЕНИХ КОЗА ЗА ЗВОНА АНТОНА НОВОТНИЈА

У **ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ**
 препоручује се — са гаранцијом на више година — за
 израду нових звона и за преливање пукнутих звона у
 овакој величини, као и за целокупно хармонично уде-
 шено звоњење, провиђено са круном од кованог гвожђа,
 тако удешеном, да се звона по вољи и лако могу кре-
 тати, ако би се на једном месту излупило, чиме се звона
 сачувају да не пукну.

Особито препоручујем

од мене изнађена и много пута одликована

са отвореним одушкама провиђена звона,

која су у горњем делу — као виолина — са отвором у виду фигуре 2 провиђена и
 като имају дуготрајнији, снажнији и дубљи звук, него звона по старој системи прав-
 љена, тако да се овако једно патентирано звоно од 327 килограма изједначаје са
 звуком других по старој системи ливених звона од 461 килограма.

Даље препоручујем козе за звона од кованог гвожђа, у тороњу слободно стојеће;
 звона или шоље за сатове од метала; прављење старих звона са крунама од кованог
 гвожђа. —

17—24, 8.

Илустровани ценовници и прорачуни трошка бесплатно и франко.

На миленаарској земаљској изложби у Будимпешти 1896. награђена са великом
 миленаарском медаљом.

„Српски Сион“ излази сваких 15 дана на 2 цела табака. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и
 Херцеговину на годину 8 круна, на по године 4 круне, а на четврт године 2 круне. За стране земље:
 на годину 10 круна. Поједини бројеви 40 филира.

Преплата, огласи, стечајев и рекламације у року од 15 дана шаљу се Администрацији а остала
 рукописи уредништву „Српског Сиона“ у Карловце. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 10 филири
 од једног реда ситних слова. — Неплаћена писма се не пријају. — Рукописи се не враћају.

Све спорове овога листа у ствари претплате или других потраживања решава котарски односно
 општински суд у Карловцима.